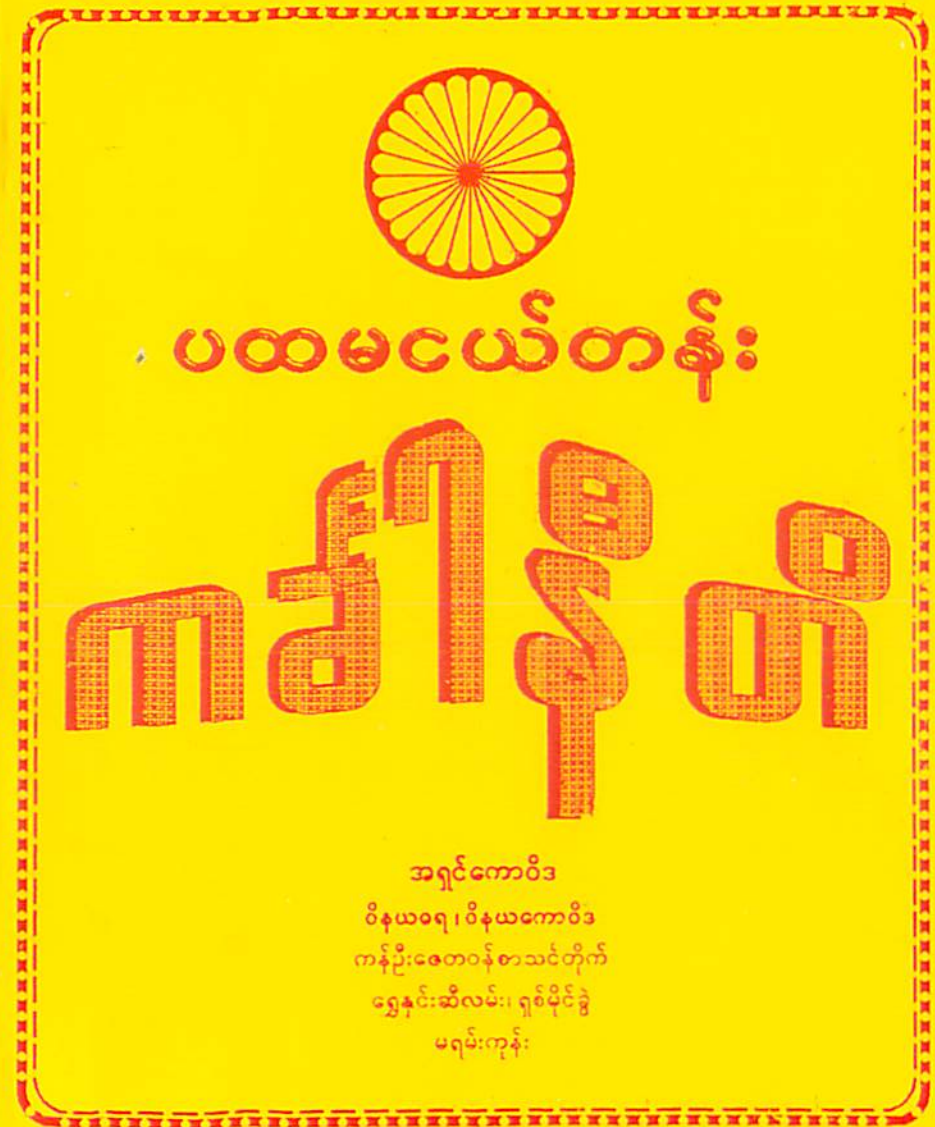

၂၀၀၀

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးဇေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း

အရှင်ကောဝိဒ
ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးဇေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း

ပထမငယ်တန်း

ကမ္ဘာ့နိဗ္ဗာန်

အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ
ကန်ဦးဇေတဝန်စာသင်တိုက်
ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ
မရမ်းကုန်း

ပထမငယ်တန်း

ကျန်းမာရေး

အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ

ကန်ဦးဇေတဝန်ဇာသင်တိုက်

ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်း

အရှင်ကောဝိဒ

ဝိနယဝရ၊ ဝိနယကောဝိဒ

ကန်ဦးဇေတဝန်ဇာသင်တိုက်

ရွှေနှင်းဆီလမ်း၊ ရှစ်မိုင်ခွဲ

မရမ်းကုန်း

ပထမဇယာတန်း

ကျိန်တို

၇

စာမူခွင့်ပြုချက် ၂/၉၅(၁၉)

အဖုံးခွင့်ပြုချက် ၄၂/၉၅(၁၀)

ထုတ်ဝေသူ ဦးဝင်းလွင်၊ ရွှေဟင်္သာပုံနှိပ်တိုက်မှ
ပထမဇယားတန်း ကချီနီတိ (အရှင်ကောဝိဒ)

မျက်နှာနှင့်အတွင်းစာသား

ပုံနှိပ်သူ - ဦးဝင်းလွင်၊ ရွှေဟင်္သာပုံနှိပ်တိုက်၊

၅၁ ရေကျော်လမ်းမကြီး၊ ၃၅/၄၅ ဆုံရပ်ကွက်၊

ကမ္ဘာ့အေးရန်ကုန်။

ပဏာမနှင့်ပဋိညာဉ်

ကင်္ခါနံ ဆေဒကံ ဗုဒ္ဓါဓမ္မံ သံဃဉ္စ ဝဋ္ဋိယ။

ကင်္ခါနီတိ ကရိဿာမိ၊ သောတုကင်္ခါယ ဆေဒကံ။

ကင်္ခါနံ-သို့လော သို့လော တွေးတောကြံဆ ယုံမှားမှု၊ အဝဝကို ကို၊ ဆေဒကံ-အရဟတ္တမဂ် ဓားလက်နက်ဖြင့် ပယ်ဖျက်ခုတ်ထွင် သုတ် သင်ရှင်းလတ် အမြစ်ပြတ်အောင် ဖြတ်တောက်တတ်ပေထသော၊ ဗုဒ္ဓဉ္စ ယုံမှားလွယ်လတ် ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကို၎င်း၊ ဓမ္မဉ္စ-ယုံမှား ကင်းကြောင်း တရားတော်မြတ်အပေါင်းကို၎င်း၊ သံဃဉ္စ-ယုံမှားကင်းရန် ကျင့်ကြံကြကြောင်း သံဃာတော်အရှင်မြတ်အပေါင်းကို၎င်း၊ (အဟံ- ကောဝိဒဟု နာမသမုတ်အကျွန်ုပ်သည်)၊ ဝဋ္ဋိယ+ဝဋ္ဋာမိ-ယုံမှားကင်း ပျောက် ကျမ်းပြီးမြောက်ဖို့ ခုလောက်အကျိုး ရည်မျှော်ကိုးကာ ရှိခိုးပါ၏။

ဝဋ္ဋိယ+ဝဋ္ဋိတွာ-ရှိခိုးပြီး၍၊ သောတုကင်္ခါယ-သောတုစိတ်ထဲ ဝေခွဲမရ ယုံမှားမှု၊ အဝဝကို၊ ဆေဒကံ-တွေကြုံလာတိုင်း ချိန်မဆိုင်းက ခုတ်ပိုင်းဖြတ်တောက်တတ်သော၊ ကင်္ခါနီတိ-ကင်္ခါနီတိ မည်ရှိခေါ်မှန်း ရွှေစာကျမ်းကို၊ ကရိဿာမိ-နောင်လာနောက်သား သောတုများတို့ အကျိုးများရန် စိတ်ရည်သန်၍ ရေးသားခြင်းအမှု ပြုလုပ်ပေတော့အံ့။

ယနေ့ခေတ်သည် စာမေးပွဲခေတ်ဖြစ်ရာ စာမေးပွဲတစ်တန်း အောင်ပြီးတိုင်း ရှေ့သို့တစ်တန်း တက်လှမ်းနိုင်ရန်ကြိုးစားကြရပြန်ပါ သည်၊ အခြေပြုမူလတန်း အောင်ပန်းဆင်နိုင်ခဲ့ကြသော အရှင်မြတ်တို့ သည် ရှေ့သို့တစ်ဆင့် ပထမငယ်တန်းအတွက် ကျိုးစားကြရာမှာ ဝိနည်း ဘာသာအတွက် ကင်္ခါကျမ်း အစမှ ပါရာဇိကကဏ္ဍအကုန်ထိ မသင်ဘဲ နေ၍မရ မုချသင်ကြရဦးမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

သို့ဖြစ်ရာ ကင်္ခါဘာသာအတွက် ရှေးခေတ်သင်နည်းစနစ်

အရ အနက်မြန်မာပြန်ဆိုနိုင်ရန်ကြိုးစားရခြင်း၊ အဓိပ္ပါယ်များ ကွဲပြားစွာသိရှိနိုင်ရန် လေ့လာရခြင်း၊ လေ့လာမှတ်သား၍ ရသော အဓိပ္ပါယ်များကို မှတ်စုမှတ်တန်း ပြုစုရခြင်း၊ အစီအစဉ်အဆင့်ဆင့်ဖြင့် သင်ကြားနေရလျှင် ဤဘာသာရပ်တစ်ခုတည်းဖြင့်ပင် အချိန်ကုန် လူပန်းပြီး နွမ်းနယ်သွားကြမည်ဖြစ်ရာ အခြားဘာသာရပ်များအတွက် အချိန်မရနိုင်တော့ဘဲ အခက်အခဲများစွာနှင့် တွေ့ကြုံနိုင်ပါသည်။

အခက်အခဲများစွာနှင့် တွေ့ကြုံနေရသော အရှင်မြတ်တို့ကိုလည်း နေရာဌာနအများအပြားမှာ တွေ့နေကြရပါသည်။ ထိုသို့ အခက်အခဲများစွာ တွေ့နေကြရသော ညီတော်+နောင်တော်များ အချိန်ကုန် လူပင်ပန်းခြင်းမှ သက်သာပြီး **၂** ကင်္ခါဘာသာအတွက် အောင်မှတ်ရပါမလား **၃** ဟူသောယုံမှားသံသယများ ကင်းပျောက်ကာ အောင်ပွဲသဘင် ဆင်ယင်နိုင်ကြစေရန် ရည်သန်၍ ထမငယ်တန်းဆိုင်ရာ ဤကင်္ခါနီတိကို ရေးသားပြုစုရပါသည်။

အရှင်ကောဝိဒ

(ဝိနယဓရ+ဝိနယကောဝိဒ)

ပုရိမပဉ္စပကရဏအဘိဓမ္မိက

သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ

ကန်ဦးဇေတဝန်စာသင်တိုက်

ရှစ်မိုင်ခွဲ+ ရွှေနှင်းဆီလမ်း

မရမ်းကုန်း

■ ၆၃၀၉၈

(၉-၂-၉၁)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

.....

မေး။ အဘယ်ကြောင့် ပါတိမောက်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အလွန်ချီးမွမ်းအပ် မြတ်သောကြောင့် ပါတိမောက်ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ ပါတိမောက်အပြားကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ပါတိမောက်သည် သီလပါတိမောက်၊ ဂန္ထပါတိမောက်ဟူ၍ နှစ်မျိုး ရှိပါသည်။

မေး။ သီလကို အဘယ်ကြောင့် ပါတိမောက်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သီလသည် မိမိကို စောင့်ရှောက်သောသူကို အပါယ်စသောဒုက္ခ တို့မှှင်း၊ အတ္တာနုဝါဒဘေးစသည်တို့မှှင်း၊ လွတ်စေတတ်သောကြောင့် ပါတိမောက်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကျမ်းစာ(ဂန္ထ)ကို အဘယ်ကြောင့် ပါတိမောက်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကျမ်းစာ(ဂန္ထ)သည် သီလကို ထွန်းပြတတ်သောကြောင့် ပါတိမောက် ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဂန္ထပါတိမောက်အပြားကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဂန္ထပါတိမောက်သည် ဘိက္ခုပါတိမောက်၊ ဘိက္ခုနီပါတိမောက်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

ထိုတွင် “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော” အစရှိသော ဥဒ္ဒေသငါးပါး

၂

အပိုင်းအခြားတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ပါတိမောက်သည် ဘိက္ခုပါတိမောက် မည်၏။

သုဏ္ဍာတု မေ အယျေ သံယော အစရှိသော ဥဒ္ဓေသ(၄)ပါးအပိုင်းအခြားတို့ဖြင့် ပိုင်းခြားအပ်သော ပါတိမောက်သည် ဘိက္ခုနီပါတိမောက်မည်၏။

မေး။ ပါတိမောက်၌လာသော ဥဒ္ဓေသငါးပါးကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)နိဗ္ဗာနဥဒ္ဓေသ (၂)ပါရာဇိကဥဒ္ဓေသ (၃)သံဃာဒိသေသဥဒ္ဓေသ (၄)အနိယတုဥဒ္ဓေသ (၅)ဝိတ္ထာရဥဒ္ဓေသ တို့ဖြစ်ပါသည်။
(မှတ်ချက်)ဘိက္ခုနီပါတိမောက်၌ အနိယတုဥဒ္ဓေသကို ပါယ်နှုတ်၍ ကြွင်းသော ဥဒ္ဓေသ(၄)ပါးကို ရပါသည်။

မေး။ ပါတိမောက်ပြနေစဉ် အန္တရာယ်ရှိ၍ သုတသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းရာ၌ အဘယ်မှမ၍ သိမ်းရပါသနည်း။

ဖြေ။ “အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗံ”ဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ပြနေဆဲဥဒ္ဓေသနှင့်တကွ အကြွင်းကို သုတသဒ္ဓါဖြင့်သိမ်းရ၏။

မေး။ သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံယော စသောစကားရပ်သည် မည်သုဂ္ဂတ်ဆိုရမည် စကားဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပါတိမောက်ပြသောရဟန်း ဂ္ဂတ်ဆိုရမည် စကားဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံယော၌ သံဃာအပြားနှင့် ဤ၌ သုရမည် သံဃာကိုရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သံဃာသည် ဒက္ခိဏေယျသံဃာ၊ သမ္ဘူတိသံဃာဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

ထိုတွင် ဤ၌ သမ္ဘူတိသံဃာကို ယူရပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဒက္ခိဏေယျသံဃာအရ = အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းကိုရ၏။

သမ္ဘူတိသံဃာအရ = သာမညအားဖြင့် ရဟန်းအပေါင်းရ၏။

မေး။ သမ္ဘူတိသံဃာအပြားကို ဧကရာဇ်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁) စတုဝဂ္ဂသံဃာ (၂) ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာ (၃) ဒသဝဂ္ဂသံဃာ (၄) ဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာ (၅) အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာဟူ၍ ငါးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ စတုဝဂ္ဂသံဃာစသည်တို့သည် ပြုနိုင်သောကံများကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စတုဝဂ္ဂသံဃာသည် ဥပသမ္ပဒကံ၊ ပဝါရဏာကံ၊ အတ္တာနကံတို့မှ တစ်ပါး ကြွင်းသောသံဃကံအားလုံးကို ပြုနိုင်ပါသည်။

ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာသည် မဇ္ဈိမနေပုဒ်၌ ဥပသမ္ပဒကံနှင့် အတ္တာနကံတို့မှ တစ်ပါး ကြွင်းသောသံဃကံအားလုံးကို ပြုနိုင်ပါသည်။

ဒသဝဂ္ဂသံဃာသည် အတ္တာနကံမှတစ်ပါး ကြွင်းသောသံဃကံအားလုံးကို ပြုနိုင်ပါသည်။

ဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာနှင့် အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာတို့သည် သံဃကံအားလုံးကို ပြုနိုင်ပါသည်။

မေး။ ဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာဖြင့် သံဃကံအားလုံးကို ပြုနိုင်ပါလျှက် အဘယ်အကျိုးငှါ အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာကို ဆိုရပါသနည်း။

၇

ဖြေ။ စတုဝဂ္ဂသံဃာစသည်တို့သည် ပြုထိုက်သောကံကို သတ်မှတ်ထားသော သံဃာအရေအတွက်အောက်လျော့၍မပြုလုပ်ကောင်း၊ ပိုလွန်သော်ကား ပြုလုပ်ကောင်း၏ဟု ပြခြင်းအကျိုးငှါ အတိရေကဝိသတိဝဂ္ဂသံဃာကို ဆိုရပါသည်။

မေး။ ဥပုသ်နေ့မဟုတ်သောနေ့၌ ဥပုသ်ပြုကောင်းပါသလော။

ဖြေ။ အဇ္ဈပေါသထော ဟူသောပါဠိကိုထောက်၍ ဥပုသ်နေ့မဟုတ်သောနေ့၌ ဥပုသ်မပြုကောင်းပါ။

မေး။ တစ်နှစ်အတွင်း၌ ရရှိနိုင်သော ပကတိစာရိတ္တဥပုသ်တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ဆောင်း၊ နွေ၊ မိုးဦးဟူသော ဥတုသုံးပါးတို့တွင် တစ်ဥတု၊ တစ်ဥတုဝယ် တတိယ၊ သတ္တမပက္ခတို့၌ ပြုအပ်သော စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်နှစ်ခုစီအားဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် စာတုဒ္ဒသီ(၆)ဥပုသ်၊ ပန္နရသီ(၁၈)ဥပုသ်အားဖြင့် ပကတိစာရိတ္တဥပုသ် (၂၄)ဥပုသ်ရှိပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဥပုသ်နေ့ခြင်းကွဲပြားရာ၌ သံဃာများရာဘက်သို့ လိုက်၍ စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်ပြုဘို့ရန် အကြောင်းထူးရှိလာလျှင် စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်နေ့မဟုတ်သော်လည်း အထူးအနေအားဖြင့် ပြုကျင့်အပ်သော စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်မျိုးကို “ဝိကတိစာရိတ္တစာတုဒ္ဒသီဥပုသ်” ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ပကတိစာရိတ္တပဝါရဏာနေ့များကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ပုရိမဝါကင်္ဂသောရဟန်းများအတွက်

(၁) သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့သည်၎င်း၊

(၂) သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေသည်၎င်း၊

(၃) တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေသည်၎င်း၊ ပကတိစာရိတ္တပဝါရဏာ
နေများဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စိမဝါကပ်သောရဟန်းများအတွက်

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ တစ်နေ့သာဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သာမဂ္ဂိဥပုသ်နေ့များကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ စာတုဒ္ဒသီ၊ ပန္နရသီဥပုသ်နေ့များမှတစ်ပါး အခြားသော ကွဲပြားသော
သံဃာ၏ ပြန်လည်ညီညွတ်ရာအခါသည် မည်သည့်နေ့မဆို သာမဂ္ဂိ
ဥပုသ်နေ့ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သာမဂ္ဂိပဝါရဏာနေ့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပုရိမဝါမှထသောရဟန်းများအတွက် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့နှင့်
တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အကြား သံဃာညီညွတ်ရာနေ့သည်ပင်
သာမဂ္ဂိပဝါရဏာနေ့ဖြစ်ပါသည်။

(မှတ်ချက်) သာမဂ္ဂိပဝါရဏာပြုခွင့် ပြုခြင်းသည် ပုရိမဝါမှထသော
သံဃာများအတွက်သာ ဖြစ်သင့်ပါသည်။

မေး။ ယာဝတီကာစ ဘိက္ခုကမ္မပ္ပတ္တာ၌ အဘယ်ရဟန်းမျိုးကို ကမ္မပ္ပတ္တ
ရဟန်းဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အနည်းဆုံး (၄)ပါးအရေအတွက်ရှိသော ပကတိရဟန်းဖြစ်ခြင်း၊
ထိုရဟန်းများသည်လည်း တစ်သိမ်တည်းဝယ် နှစ်တောင်ထွာ
ဟတ္ထပါသီအတွင်း၌ အညီခြင်း၊ ဤရဟန်းများကို ကမ္မပ္ပတ္တရဟန်းဟု
ခေါ်ပါသည်။

၆

မေး။ သိမ်အပြားနှင့် ဗဒ္ဒသိမ်၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သိမ်သည် (၁)ဗဒ္ဒသိမ် (၂)အဗဒ္ဒသိမ်ဟုနှစ်မျိုးရှိပါသည်။
ဝိပုတ္တိသိမ်(၁၁)မျိုးမှတစ်ပါး သမုတ္တိသုံးမျိုးနှင့်ယှဉ်လျက် နိမိတ်တစ်ခု
နှင့် တစ်ခုစပ်ပြီး သမုတ်အပ်သောသိမ်သည် ဗဒ္ဒသိမ်မည်၏။

မေး။ ဝိပုတ္တိသိမ်(သိမ်ပျက်) ဆဲတစ်လုံးတို့ကို ရေးတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁) အလွန်ငယ်သောသိမ် (၂)အလွန်ကြီးသောသိမ်
(၃)ကျိုးပျက်သောနိမိတ်ရှိသောသိမ် (၄)အရိပ်နိမိတ်ရှိသောသိမ်
(၅)နိမိတ်လုံးဝမရှိဘဲသမုတ်အပ်သောသိမ် (၆)သိမ်အပြင်ဘက်၌
တည်လျက်သမုတ်အပ်သောသိမ် (၇)မြစ်၌သမုတ်အပ်သောသိမ်
(၈)သမုဒ္ဒရာ၌သမုတ်အပ်သောသိမ် (၉)ဇာတဿရအိုင်၌
သမုတ်အပ်သောသိမ် (၁၀)သိမ်အချင်းချင်းစပ်၍သမုတ်အပ်သောသိမ်
(၁၁)သိမ်အချင်းချင်းလွှမ်းမိုး(ထပ်)၍ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ ဟူ၍
ဝိပုတ္တိသိမ်(သိမ်ပျက်)ဆဲတစ်လုံးဖြစ်ပါသည်။
(ဆောင်) ကြီးငယ်၊ကျိုးရိပ်၊ အနိမိတ်၊ ဗဟိဒ်တည်သမုတ်။
အိုင်၊သမုဒ္ဒ၊မြစ်၊စပ်၊လွှမ်းလစ်၊ ဆဲတစ်သိမ်ပျက်ထုတ်။

မေး။ မည်မျှငယ်(ကျဉ်း)သောသိမ်ကို အတိအဒွက(အလွန်ငယ်သောသိမ်)
ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ရဟန်း(၂၁)ပါး မထိုင်လောက်သောသိမ်ကို အတိအဒွက အလွန်
ငယ်သောသိမ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်သိမ်ကို အလွန်ကြီးသောသိမ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အနည်းဆုံး ဆံဖျားမျှ သုံးယူစရာထက်ကျော်၍ သမုတ်အပ်သော သိမ်သည် အလွန်ကြီး(ကျယ်)သောသိမ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်သိမ်မျိုးကို နိမိတ်ကျိုးသော(ခဏ္ဍနိမိတ္တ)သိမ်ဟု ခေါ်ပါ သနည်း။

ဖြေ။ အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌ နိမိတ်ကြားပြီးလျှင် အစဉ်အတိုင်း တောင်ဘက် မျက်နှာ၊ အနောက်ဘက်မျက်နှာ၊ မြောက်ဘက်မျက်နှာ၌ နိမိတ်ကြား ပြီးလျှင် တစ်ဖန်အရှေ့မျက်နှာ၌ နိမိတ်မကြားဘဲ မြောက်ဘက်မျက်နှာ ၌သာ ရပ်တန့်ကာသမုတ်အပ်သောသိမ်သည် နိမိတ်ကျိုးသောသိမ် ဟုခေါ်ပါသည်။

(တနည်း) နိမိတ်မပြုလောက်သော သစ်ပင်၊ သစ်ငုတ်၊ မြေပုံ၊ သဲပုံတစ် မျိုးမျိုးကို အကြား၌ နိမိတ်တစ်ခုပြုလုပ်၍ သမုတ်အပ်သောသိမ်သည် နိမိတ်ကျိုးသောသိမ်မည်ပါသည်။

မေး။ မြစ်အတွင်း၌ သိမ်သမုတ်လျှင် ဗဒ္ဒသိမ်ဖြစ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ သဗ္ဗာ ဘိက္ခုဝေ နဒီ အသီမာ ဟုဟောတော်မူသောကြောင့် ဗဒ္ဒသိမ်မဖြစ်နိုင်ပါ။

မေး။ သိမ်အချင်းချင်းစပ်ပုံ၊ သိမ်အချင်းချင်းလွှမ်းမိုး၍ သမုတ်ပုံတို့ကို ရှင်းပြပါ။

ဖြေ။ အကိုင်းအခွခြင်း ရောယှက်နေသော သရက်ပင်နှင့် သပြေပင်တို့ရှိ ကြရာ သိမ်တစ်လုံးကို သရက်ပင်အတွင်းပြုကာ သပြေပင်ကို နိမိတ် ကြား၍သမုတ်၏။ အခြားနောက်ထပ်သိမ်တစ်လုံးကို သပြေပင်အတွင်း

ပြုကာ သရက်ပင်ကို နိမိတ်ကြား၍ သမုတ်၏။ ဤသို့သမုတ်
အပ်သောသိမ်ကို သိမ်ချင်းစပ်၍ သမုတ်အပ်သောသိမ်ဟုခေါ်ပါသည်။

သူတစ်ပါးတို့၏ ဗဒ္ဒသိမ်တစ်ခုလုံးကိုသော်၎င်း၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ
ကိုသော်၎င်း၊ အတွင်းပြု၍ မိမိ၏သိမ်ကိုသမုတ်ခြင်းသည် သိမ်ချင်း
လွှမ်းမိုး(ထပ်)၍ သမုတ်အပ်သောသိမ်ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ သိမ်သမုတ်ရာ၌ ပြည့်စုံရမည့် သမ္ပတ္တိသုံးမျိုးကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ= နိမိတ်၏ပြည့်စုံခြင်း၊

(၂)ပရိသသမ္ပတ္တိ= ပရိသတ်၏ပြည့်စုံခြင်း၊

(၃)ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိ= ကမ္မဝါစာ၏ပြည့်စုံခြင်းဟု သုံးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိအရ နိမိတ်အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ပဗ္ဗတနိမိတ္တ =တောင်နိမိတ်၊

(၂)ပါသာဏနိမိတ္တ =ကျောက်နိမိတ်၊

(၃)ဝနနိမိတ္တ =တောနိမိတ်၊

(၄)ရက္ခနိမိတ္တ =သစ်ပင်နိမိတ်၊

(၅)မဂ္ဂနိမိတ္တ =လမ်းနိမိတ်၊

(၆)ဝမ္ဘိကနိမိတ္တ =တောင်ပို့နိမိတ်၊

(၇)နဒီနိမိတ္တ =မြစ်နိမိတ်၊

(၈)ဥဒကနိမိတ္တ =ရေနိမိတ်၊ ဟုရှစ်မျိုးရှိပါသည်။

(ဆောင်)တောင်, ကျောက်, တော, သစ်, မဂ်, ရေ, မြစ်, တောင်ပို့ နိမိတ်သိ။

မေး။ နိမိတ်ပြုနိုင်လောက်သောတောင်နှင့် မပြုနိုင်လောက်သောတောင်
တို့ကို ခွဲခြားပြပါ။

၉

ဖြေ။ မြေသက်သက်တောင်၊ ကျောက်သက်သက်တောင်၊ မြေ ကျောက် နှစ်ပါးရောသောတောင်သည် ခုနစ်တောင်ရှိသောဆင်ပမာဏမှစ၍ ကြီးလျှင် နိမိတ်လောက်၏။

ထိုဆင်ပမာဏအောက်ငယ်သောတောင်သည်ကား တောင်နိမိတ် မပြုကောင်းပါ။

မေး။ ကျောက်နိမိတ်၌ နိမိတ်ပြုနိုင်လောက်သောကျောက်၊ မပြုနိုင် လောက်သောကျောက်တို့ကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ အကြီးဆုံး ခုနစ်တောင်ဆင်ပမာဏအောက် ငယ်သောကျောက်နှင့် အောက်ထစ်ဆုံး (၃၂)ပိုလ် တင်လဲခဲပမာဏရှိသောကျောက်သည် ကျောက်နိမိတ်ပြုနိုင်၏။

(၃၂)ပိုလ်ရှိသောတင်လဲခဲပမာဏအောက် ငယ်သောကျောက်သည် ကျောက်နိမိတ်မပြုကောင်းပါ။

(မှတ်ချက်)သံတုံး၊ သံခဲကိုလည်း ကျောက်နိမိတ်အဖြစ်အသုံးပြုနိုင်၏။ ကျောက်တုံးမဟုတ်ဘဲ ကျောက်ဖျာဖြစ်လျှင် အလွန်ကြီးသော်လည်း ကျောက်နိမိတ်ပြုလုပ်ကောင်း၏။

မေး။ အဘယ်ကဲ့သို့သော တောသည် ဝနနိမိတ်ပြုနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အတွင်း၌အနှစ်ရှိသောသစ်ပင်၊ အတွင်း၌အနှစ်ရှိသောသစ်ပင် တို့နှင့် ရောနှောသောသစ်ပင် လေးငါးပင်မျှရှိသောတောသည်လည်း နိမိတ်ပြုခြင်းငှါအပ်၏။ ထိုအောက်ယုတ်လျော့သောတောသည်ကား နိမိတ်မပြုကောင်းပါ။

မေး။ သစ်ပင်နိမိတ်အရ အဘယ်သစ်ပင်မျိုးကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ အသက်ရှင်ဆဲလည်းဖြစ်၊ အတွင်း၌အနှစ်လည်းရှိ၊ မြေကြီးပေါ်၌ တည်သော အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် အမြင့်လက်ရှစ်သစ်၊ လုံးပတ် သီဟိုဠ် ကညစ်ရှိ၊ ပမာဏရှိသော သစ်ပင်ကို ယူရပါသည်။

မေး။ လမ်း(မဂ္ဂ)နိမိတ်အရ အဘယ်သို့သော လမ်းကို နိမိတ်ပြုကောင်း ပါသနည်း။

ဖြေ။ ခြေသွားလမ်းဖြစ်စေ၊ လှည်းလမ်းဖြစ်စေ၊ နှစ်ရွာသုံးရွာထုတ် ချင်းပေါက် သွားနိုင်ပြီး အသုံးပြုဆဲလမ်းကိုသာ နိမိတ်ပြုလုပ်ကောင်း ပါသည်။ အသုံးမပြုတော့သောလမ်းကို နိမိတ်မပြုကောင်းပါ။

မေး။ တောင်ပို့နိမိတ်အရ အဘယ်တောင်ပို့ကို နိမိတ်ပြုလုပ်ကောင်း ပါသနည်း။

ဖြေ။ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် သိမ်သမုက်သောနေ၌ ပေါက်သော လက်ရှစ်သစ်ဖြင့်လျက် နွားချိုပမာဏရှိသော တောင်ပို့သည် နိမိတ်ပြု လုပ်ကောင်းပါသည်။ ထိုအောက်ငယ်လျှင်ကား နိမိတ်မပြုလုပ် ကောင်းပါ။

မေး။ ရေနိမိတ်အရ အဘယ်ကဲ့သို့သော ရေကိုယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ မစီးဆင်းဘဲ တွင်း၊ရေကန်၊ တစ်ဖက်ဆည်ကန်၊ ဇာတသရအိုင်၊ သမုဒ္ဒရာ၊စသည်၌တည်သော ရေမှစ၍ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် သိမ်သမုတ်သောခဏ၌ပင် တွင်းတူး၍ ထည်ထားအပ်သော ကမ္မဝါစာ ဆုံး သည်တိုင်အောင် တည်သောရေကိုယူရပါသည်။

စီးဆင်းနေသောရေ၊ ကမ္မဝါစာဆုံးအောင် မတည်သောရေ၊ အိုးခွက်စသည်၌ထည်ထားအပ်သောရေတို့ကို နိမိတ်မလုပ်ကောင်းပါ။

မေး။ သိမ်သမုတ်ရာ၌ ပရိသသမ္ပတ္တိအရ ရဟန်းမည်မျှရှိရသည်ကို၎င်း၊ ပရိသသမ္ပတ္တိဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ရပုံကို၎င်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပရိသသမ္ပတ္တိအရ အနည်းဆုံး ရဟန်း(၄)ပါးရှိရပါသည်။ အနည်းဆုံးရဟန်းလေးပါးစုဝေး၍ ထိုသိမ်သမုတ်သောဂါမဇေတ်အတွင်း ဝယ် ဗဒ္ဒသိမ်အတွင်းသို့၎င်း၊ ဖြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတသရအိုင်အတွင်း သို့၎င်း ဝင်မနေသောရဟန်းအားလုံးကို ဟတ္ထပါသ်စပ်အောင် ပြု၍၎င်း၊ (သို့မဟုတ်)ဆန္ဒကိုဆောင်၍၎င်း ပရိသသမ္ပတ္တိဖြစ်အောင်ပြုရပါသည်။

မေး။ ဗဒ္ဒသိမ်အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဗဒ္ဒသိမ်သည် (၁)ခဏ္ဍသိမ်(၂)သမာနသံဝါသသိမ် (၃)အဝိပ္ပဝါသသိမ်ဟု သုံးမျိုးရှိပါသည်။
(ဆောင်) ခဏ္ဍ၊ သမာ၊ အဝိပ္ပ၊ သုံးဖြာဗဒ္ဒဖြား။

မေး။ အဗဒ္ဒသိမ်အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဗဒ္ဒသိမ်သည် (၁)ဂါမသိမ် (၂)သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ် (၃)ဥဒကုက္ကေပသိမ်ဟု သုံးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ဂါမသိမ်နှင့် သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဂါမဇေတ်တစ်ဇေတ်အရပ်သည် ဂါမသိမ်မည်၏။
ရွာမရှိသောတော၌ ပတ်ဝန်းကျင် အန္တန္တရ(၇)ခုတို့သည် သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ် မည်၏။

မေး။ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်ကိုသတ်မှတ်ရာ၌ ရွာမရှိသောတောအရ အဘယ်အရပ်ဒေသတို့၌ ရန်ခံပါသနည်း။

၁၂

ဖြေ။ ဝိဇ္ဇာတောစသည်တို့၌၎င်း၊ သမုဒ္ဒရာ၏အလယ် တံငါသည်များ နေချင်းပြန် မသွားနိုင်သော ကျွန်းငယ်တို့၌၎င်း ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ သတ္တဗ္ဗန္တရဟူသောစကား၌ အတ္တန္တရတစ်ခုလျှင် မည်မျှကျယ်၍၊ ၎င်းသတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်ကို အဘယ်ကဲ့သို့ တိုင်းတာရပါသနည်း။

ဖြေ။ အတ္တန္တရတစ်ခုလျှင် (၂၈)တောင်ရှိပါသည်။
သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၏အလယ်၌တည်သောရဟန်းများ၏အရပ်လေးမျက်နှာ လုံး၌ သတ္တဗ္ဗန္တရသည် ထုတ်ချင်းပေါက်အားဖြင့် (၁၄)အတ္တန္တရတို့ ဖြစ်ပါသည်။

အတ္တန္တရကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရာ၌ ပရိသတ်၏အစွန်အဖျားမှစ၍ ပတ်ဝန်းကျင်၌ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ရပါသည်။

မေး။ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်နှစ်လုံးတို့၏အကြား၌ ဥပစာမည်မျှထားရပါသနည်း။

ဖြေ။ သိမ်နှစ်လုံးတို့၏အကြား၌ သတ္တဗ္ဗန္တရတစ်ခုကို ဥပစာအကျိုးငှါ ချန်ထားရပါသည်။

မေး။ အဘယ်သိမ်မျိုးကို ဥဒကုက္ကေပသိမ်(ရေသိမ်)ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မြစ်၊သမုဒ္ဒရာ၊ဓာတုဿရအိုင်၌ မဇ္ဈိမပုရိသ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဝယ် ရေတစ်ကျဖြင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သောသိမ်သည် ဥဒကုက္ကေပသိမ် (ရေသိမ်) မည်၏။

မေး။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်အတွက် လိုအပ်သောမြစ်(နဒီ)နှင့် မလိုအပ်သော
မြစ်(နဒီ)တို့ကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ တရားစောင့်သောမင်းတို့၏လက်ထက်၌ (၁၅)ရက်တစ်ကြိမ်
ဖြစ်စေ၊ (၁၀)ရက်တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ၊ (၅)ရက်တစ်ကြိမ်ဖြစ်စေ မိုးရွာပါ
လျက် တိမ်ကင်းကာမျှဖြင့် ရေကုန်ခန်းပြတ်စဲသွားသောမြစ်သည် မြစ်
(နဒီ)အရေအတွက်သို့ မရောက်၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်အတွက် အသုံးမပြု
ကောင်းသောမြစ်ဖြစ်၏။

အထက်ပါအတိုင်း မိုးကောင်းသောအခါ၌ မိုးလေးလပတ်လုံး
ရေအလျင် မကုန်ခန်း၊ မပြတ်စဲဘဲ အဝန်းညီစွာဝတ်ရုံလျက် သင်းပိုင်ကို
မမြှောက်ဘဲ မြစ်တစ်ဘက်သို့ကူးသော ဘိက္ခုနီ၏သင်းပိုင်ကို
လက်တစ်သစ်၊ လက်နှစ်သစ်မျှစိုရုံလောက် ရေရှိသောမြစ်သည်
ဥဒကုက္ကေပသိမ်(ရေသိမ်)အတွက် လိုအပ်သောမြစ်ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်(ရေသိမ်)အတွက် လိုအပ်သော ဇာတဿရအိုင်ကို
ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မည်သူမျှမတူးရဘဲ ပတ်ဝန်းကျင်မှလာသောရေဖြင့်ပြည့်လျက်
မိုးလေးလပတ်လုံး ရေမကုန်ခန်း၊ မပြတ်စဲသော ဇာတဿရအိုင်သည်
၄င်း၊ မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာကို ဖောက်ခွဲ၍ထွက်လာသော ရေစားသဖြင့် အိုင်ဖြစ်
သွားသော မိုးလေးလပတ်လုံး ရေတည်သောဇာတဿရအိုင်သည်၄င်း၊
ဥဒကုက္ကေပသိမ်(ရေသိမ်)အတွက် ဇာတဿရအိုင်ဖြစ်၏။

မေး။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်(ရေသိမ်)ကို အဘယ်နေရာမျိုး၌ရရှိပါ သနည်း။

၁၄

ဖြေ။ ဥဒကုက္ခေပသိမ်(ရေသိမ်)ကို မြစ်၊သမုဒ္ဒရာစသည်တို့၏အတွင်း၌သာ ရံနိုင်ပါသည်။ အပြင်ဘက်၌ မရနိုင်ပါ။

မေး။ ဥဒကုက္ခေပသိမ်(ရေသိမ်)ပြုလုပ်ရန် အပ်သောမြေ(ကပ္ပိယဘူမိ နှင့် မအပ်သောမြေ(အကပ္ပိယဘူမိ)တို့ကို ပိုင်းခြားပြပါ။

ဖြေ။ မြစ်၊ဇာတဿရအိုင်တို့၌ မိုးမှန်မှန်ရွာသော မိုးကာလဝယ် မိုးလေးလံတို့၌ ရေလွှမ်းသောအရပ်မှစ၍ အတွင်းဘက်ကျသောအရပ်သည် ကပ္ပိယဘူမိဖြစ်ပါသည်။

သမုဒ္ဒရာ၌ ပကတိလှိုင်းတက်၍ ပြန်ကျပြီး ကောင်းစွာတည်နေသော အရပ်၏ အတွင်းဘက်သည် ကပ္ပိယဘူမိဖြစ်ပါသည်။

(မှတ်ချက်) မိုးခေါင်သောအခါ၌၎င်း၊ နွေအခါ၌၎င်း၊ ရေခမ်းခြောက်သွားသောမြစ်၊ဇာတဿရအိုင်တို့သည်လည်း ကပ္ပိယဘူမိဖြစ်ပါသည်။ ကပ္ပိယဘူမိဖြစ်သောရေအရပ်မှ အပြင်ဘက်အရပ်သည် အကပ္ပိယဘူမိ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဇာတဿရအိုင်၏ လက္ခဏာပျက်နိုင်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ရေခမ်းခြောက်သွားသော ဇာတဿရအိုင်၌ ရေတွင်း၊ ရေကန်တူးလျှင်၎င်း၊ တစ်စုံတစ်ခုကို စိုက်ပျိုးလျှင်၎င်း၊ ဇာတဿရအိုင်၏ လက္ခဏာပျက်၍ ဂါမဇေတ်သာဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဥဒကုက္ခေပသိမ်နှစ်လုံးတို့၏ အကြား၌ ဥပစာမည်မျှထားရပါသနည်း။

ဖြေ။ သိမ်နှစ်လုံးတို့၏အကြား၌ နောက်ထပ်ရေတစ်ကျကို ဥပစာအကျိုးငှါ ထားရပါသည်။

မေး။ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၊ဥပကုက္ကေပသိမ်တို့၌ ကံပျက်အောင်ပြုလုပ်နိုင်သောသူတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သောအပိုင်းအခြားအတွင်း၌ ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်၍ တည်သောရဟန်းသည်၎င်း၊ ထိုသိမ်တို့၏ ဥပစာကိုမလွန်ဘဲ နေသောရဟန်းသည်၎င်း၊ ကံပျက်စေနိုင်ပါသည်။

မေး။ သဘာဂါပတ္တိယော၌ သဘာဂအပြားကို အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ရေးပါ။

ဖြေ။ သဘာဂသည် (၁)ဝိကာလဘောဇနစသော ဝတ္ထုအားဖြင့် တူခြင်း ဝတ္ထုသဘာဂ (၂)ဒုက္ကဋ် ပါစိတ်စသော အာပတ်အားဖြင့် တူခြင်း အာပတ္တိသဘာဂ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။
ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ဤ၌ ဝတ္ထုသဘာဂကို ယူရပါသည်။

မေး။ သံဃာအားလုံး သဘာဂအာပတ်သင့်လျှင် အဘယ်ကဲ့သို့ပြုလုပ်၍ ဥပုသ်ပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ရဟန်းတစ်ပါးကို အနီးအနားကျောင်းသို့ နေ့ချင်းပြန်စေလွှတ်၍ အာပတ်ကို ကုစားစေပြီး ထိုရဟန်းအထံ၌ ဒေသနာကြားရပါသည်။

ထိုကဲ့သို့မဖြစ်နိုင်လျှင် ဗျတ္တ၊ပဋိဗလရဟန်းတစ်ပါးက “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ အယံ သဗ္ဗော သံဃော သဘာဂံ အာပတ္တိံ အာပန္နောယဒါ၊ အညံ ဘိက္ခု သုန္တံ အနာပတ္တိကံ ပသိဿတိ၊ တဒါ တဿ သန္တိကေ တံ အာပတ္တိံ ပဋိကရိဿတိ”ဟု ညတ်ထား၍ ဥပုသ်ပြုရပါမည်။

၁၆

မေး။ သဘာဝအာပတ်ရှိသူအချင်းချင်း ဒေသနာကြားခြင်းဖြင့် အာပတ်မှ ထမြောက်နိုင်ပုံကို ရေးသားခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဝတ္ထုသဘာဝအာပတ်ရှိသူအချင်းချင်း ဒေသနာကြားလျှင် မူလအာပတ်မှကား ထမြောက်စင်ကြယ်၏။ သို့သော် တစ်ပါးက ဒေသနာကြားခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၍၊ အခြားတစ်ပါးက အာပတ်ကို ခံယူခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ကြပြန်ရာ ထိုအာပတ်တို့သည် နာနာဝတ္ထုကဖြစ်၍ အချင်းချင်းဒေသနာကြားနိုင်သောအားဖြင့် ရဟန်းနှစ်ပါးလုံး အာပတ်မှ ထမြောက်နိုင်ပါသည်။

မေး။ ဝဇ္ဇနိယ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ရေး၍၊ ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်အပြားကိုလည်း ရေးတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ဟတ္ထပါသ်မှ အပပြုသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကြဉ်ဖယ်ထိုက်သောကြောင့် ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်

- (၁)လူ (၂)ဘိက္ခုနီ (၃)သိက္ခမာန် (၄)သာမဏေယောက္ခိယာ
 (၅)သာမဏေမ (၆)သိက္ခာချသူ (၇)ပါရာဇိကကျသူ (၈)အာပတ်ကို
 မရူခြင်းကြောင့် နှင်ထုတ်အပ်သောရဟန်း (၉)အာပတ်ကိုမကုစားခြင်း
 ကြောင့် နှင်ထုတ်အပ်သောရဟန်း (၁၀)ယုတ်မာသောအယူကို မစွန့်
 ခြင်းကြောင့် နှင်ထုတ်အပ်သောရဟန်း (၁၁)ပဏ္ဍုတ် (၁၂)ထေယျ
 သံဝါသက (၁၃)တိတ္ထိယပက္ကန္တက (၁၄)တိရစ္ဆာန် (၁၅)အမိသတ်သူ
 (၁၆)အဖသတ်သူ (၁၇)ရဟန္တာကိုသတ်သူ (၁၈)ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်
 ဆီးသူ (၁၉)သံဃာသင်းခွဲသူ (၂၀)ဘုရားကို သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုသူ
 (၂၁)ဥဘတောမျည်း ဟူ၍ (၂၁)ယောက်ရှိပါသည်။

(ဆောင်) လူ , နိ , သိက္ခ , သာ နှစ်ဝ၊ သိက္ခအန္တိမာ။
 မစ္စနံ , မကု , မရတုံဌာ၊ သရပိကြာ၊ သုံးပါးဥက္ခိတ္တာ။
 ပဏ် , ထေ , ပက် , ဣနံ , ပဉ္စာနနံ၊ ဒုသံ , ဥဘောပါ။

မေး။ ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်(၂၁)ယောက်ရှိပါလျက် ဥပုသ်ပြုလျှင် အဘယ်
 အဖြစ်ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဥက္ခိတ္တကပုဂ္ဂိုလ်သုံးယောက်ရှိပါလျက် ဥပုသ်ပြုလျှင် ပါစိတ်အာပတ်
 သင့်ပါသည်။ ကြွင်းသောဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်(၁၈)ယောက်ရှိပါလျက်
 ဥပုသ်ပြုလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

မေး။ ဝဇ္ဇနိယပုဂ္ဂိုလ်(၂၁)ယောက်တို့တွင် တိရစ္ဆာန်အရ အဘယ်ကို ယူရ
 ပါသနည်း။

ဖြေ။ တိရစ္ဆာန်အရ ရဟန်းအဖြစ်ကိုပယ်ထားသော လူယောင်ဖန်ဆင်း
 နိုင်သော နတ်, နဂါး, ဂဠုန်စသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရပါသည်။

မေး။ တိတ္ထိတို့ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ရှိလျက် ဥပုသ်ပြုကောင်းပါသလော။

ဖြေ။ တိတ္ထိတို့ကို ဂဟဋ္ဌသဒ္ဓါဖြင့်ပင် ယူအပ်သောကြောင့် တိတ္ထိတို့
 ဟတ္ထပါသ် အတွင်း၌ရှိလျှင် ဥပုသ်မပြုကောင်းပါ။

မေး။ ဥပေါသထံ ကရေယျ ခွံ ဥပုသ်အပြားကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဥပုသ်သည် စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်, ပန္နရသီဥပုသ်, သာမဂ္ဂိဥပုသ်ဟူ၍
 နေ၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါး၊ သံဃဥပုသ်, ဂဏဥပုသ် ပုဂ္ဂလဥပုသ်ဟူ၍
 ပြုတတ်သောကာရကပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းဖြင့် သုံးပါး၊ သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်,

ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်ဟူ၍ ပြုအပ်သော ကတ္တဗ္ဗကာရ၏
အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါး၊ ဤသို့(၉)ပါးရှိ၏။

မေး။ ပါတိမောက္ခဥဒ္ဓိသေယျ၌ ပါတိမောက္ခဒွေသအပြားကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပါတိမောက္ခဒွေသသည် (၁)သြဝါဒပါတိမောက္ခဒွေသ (၂)အာဏာ
ပါတိမောက္ခဒွေသ ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ဤ၌ အာဏာပါတိမော
က္ခဒွေသ ကိုသာ ယူရပါသည်။

(မှတ်ချက်) သြဝါဒပါတိမောက္ခကို ဘုရားရှင်များသာ ပြပါသည်။
သာဝကတို့ မပြကြပါ။ အာဏာပါတိမောက္ခကို သာဝကတို့သာ ပြပါ
သည်။ ဘုရားရှင်တို့ မပြကြပါ။

မေး။ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုနည်းတို့ကို အကျဉ်းချုပ်ရေးတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)အခြားရဟန်းတို့အထံ၌ ပြောကြားခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်
ဖြစ်သော အညာရောစနပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊

(၂)အချင်းချင်းပြောကြားခြင်း၏အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော အညမညာ
ရောစနပါရိသုဒ္ဓိပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ အညာရောစနပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ပဝါရဏာပြုပြီးသော ရဟန်းတို့၏အထံ၌ပြုခြင်း၊ (၂)ပဝါရဏာ
မပြုသောရဟန်းတို့အထံ၌ ပြုခြင်း၊ဟူ၍ အညာရောစနပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်
သည် နှစ်မျိုးပြားပါသည်။

မေး။ ပဝါရဏာပြုပြီးသောရဟန်းတို့၏အထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပစ္စိမဝါကပ်သောရဟန်း၊ ဝါမကပ်သောရဟန်း၊ ဝါကျိုးသောရဟန်း သည် သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြုပြီးသော ရဟန်းတို့၏အထံဝယ် ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုရပါမည်။

ပုရိမဝါကပ်သောရဟန်း၊ ဝါမကပ်သောရဟန်း၊ ဝါကျိုးသော ရဟန်း သည် ပစ္စိမဝါဆိုခဲ့၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ဝယ် ပဝါရဏာပြုသော ရဟန်းများအထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုရပါမည်။

မေး။ ပဝါရဏာမပြုသောရဟန်းတို့အထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပဝါရဏာနေ့မဟုတ်သောအခြားဥပုသ်နေ့များ၌ အာဝါသိကရဟန်း များ ပါတိမောက်ပြပြီးကာမျှဖြစ်သော် ပရိသတ်များမထသေးမီဖြစ်စေ၊ ထပြီးသည်ဖြစ်စေ အာဂန္တုကရဟန်းများ ရောက်လာကြလျှင် ထိုအာဂန္တုက ရဟန်းတို့သည် အာဝါသိကရဟန်းတို့နှင့် အရေအတွက်တူ လျှင်၎င်း၊ နည်းလျှင်၎င်း အာဝါသိကတို့အထံ၌ ဥပုသ်ပြုရမည်။

မေး။ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုပုံပါဠိကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ ဘန္တေ ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေထ ဟု သုံးကြိမ် ဆို၍ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုရပါသည်။

မေး။ အညမညာရောစနပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်အပြားကို ရေးပါ။

ဖြေ။ (၁)ဥတ်မထားဘဲ ပြုအပ်သောဥပုသ်၊ (၂)ဥတ်ထား၍ပြုအပ် သောဥပုသ် ဟူ၍ အညမညာရောစနပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်(၂)မျိုးရှိပါသည်။

ဥတ်ထား၍ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုပုံ

ရဟန်းသုံးပါးရှိသောကျောင်း၌ ဥပုသ်ပြုမည့်နေ့ ရောက်သောအခါ

သုံးပါးစုဝေးပြီး တစ်ပါးက “သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တာ အဇ္ဈပေါ သထော စာတုဒ္ဒသော(ပန္နရသော)၊ ယဒါယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ မယံ အညမညံ ပါရိသုဒ္ဓိဥပေါသထံ ကရေယျာမ ” ဟုဉာတ်ထားပြီးလျှင် အကြီး ဆုံး ရဟန်းက သင်္ကန်းလက်ကန်တော့တင်၍ ဆောင်ကြောင့်ထိုင် လက် အုပ်ချီပြီး “ ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ အာဝုသော ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေထ ” ဟု သုံးကြိမ်ဆိုရမည်။ ငယ်သောရဟန်းတို့က “ ဘန္တေ ” ဟု ဆို၍ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်ပြုရမည်။

ဥတိမထားဘဲ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုပုံ

ရဟန်းနှစ်ပါးရှိသောကျောင်း၌ ဥတိမထားဘဲ “ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ အာဝုသော ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေထ ” ဟုသာ ဆို၍ ဥပုသ်ပြုရပါသည်။

မေး။ ရဟန်းတစ်ပါးတည်းသာရှိသောကျောင်း၌ ဥပုသ်ပြုပုံ အစီအစဉ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရဟန်းတစ်ပါးတည်းသာရှိလျှင် ပုဗ္ဗကရဏအားလုံးကို ပြုပြီး၍ အခြားရဟန်းများ မလာတော့မှန်းသိသောအခါ “အဇ္ဈ မေ ဥပေါသထော စာတုဒ္ဒသော(ပန္နရသော) အဓိဋ္ဌာမိ ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်ပြုရပါသည်။

မေး။ ပုဗ္ဗကရဏ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စတို့ကိုမပြုဘဲ ဥပုသ်ပြုကောင်းပါသလော။

ဖြေ။ ပုဗ္ဗကရဏ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စတို့ကို မပြုဘဲ ဥပုသ်မပြုကောင်းပါ။ ထို့ကြောင့် မထေရ်ကြီးက ဧဝံခိုင်းအပ်သော ကျမ္မာသောရဟန်းသည် ပုဗ္ဗကရဏ ကို ပြုရမည်၊ မပြုလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ မထေရ်ကြီးကလည်း သင့်တော်သူကို သိ၍ ခိုင်းရပါမည်။

မေး။ အဘယ်သို့သောရဟန်းများသည် ဆန္ဒကိုပေးထိုက်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အခြားအပြင်ဘက်တစ်နေရာ၌ဥပုသ်ပြုပြီးမှ သံဃာစည်းဝေးရာသို့ ရောက်လာပြီး ကာယသာမဂ္ဂီကို မပေးလိုသောရဟန်းသည်၎င်း၊ ဂီလာန ရဟန်းသည်၎င်း၊ ကိစ္စများသောရဟန်းသည်၎င်း၊ ဆန္ဒကိုပေးရပါမည်။

မေး။ ဆန္ဒ, ပါရိသုဒ္ဓိပေးပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဆန္ဒပေးပုံ= ဆန္ဒ ဒမ္ဘိ, ဆန္ဒ မေ ဟရ, ဆန္ဒ မေ အာရောစေဟိ။

ပါရိသုဒ္ဓိပေးပုံ= ပါရိသုဒ္ဓိ ဒမ္ဘိ, ပါရိသုဒ္ဓိ မေ ဟရ, ပါရိသုဒ္ဓိ မေ အာရောစေဟိ။

မေး။ ဆန္ဒ, ပါရိသုဒ္ဓိကို အဘယ်ကဲ့သို့သော အမူအရာဖြင့်ပေးရပါသနည်း ရေး၍၊ ပါဠိဘာသာဖြင့်သာ ပေးရပါသလော။

ဖြေ။ ဆန္ဒ, ပါရိသုဒ္ဓိကို ကိုယ်အမူအရာ(ကာယ)ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ နှုတ် အမူအရာ(ဝါစာ)ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်, နှုတ်နှစ်ပါးအမူအရာ(ကာယဝါစာ) ဖြင့်ဖြစ်စေ သိစေ၍ ပေးရပါသည်။
၎င်းဆန္ဒ, ပါရိသုဒ္ဓိကို မည်သည့်ဘာသာဖြင့်မဆို ပေးကောင်းပါသည်။

မေး။ ပါရိသုဒ္ဓိပေးသင့်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဥပုသ်မပြုရသေးသော ဂီလာနရဟန်းသည်၎င်း၊ ကိစ္စများသော ရဟန်းသည်၎င်း ပါရိသုဒ္ဓိကို ပေးရပါသည်။

မေး။ ဆန္ဒပေးခြင်းအကျိုးနှင့် ပါရိသုဒ္ဓိပေးခြင်းအကျိုးကို ရေးပါ။

၂၂

ဖြေ။ ပါရိသုဒ္ဓိပေးခြင်းသည် သံဃာအတွက်၎င်း၊ မိမိအတွက်၎င်း၊ ဥပုသ် ပြုခြင်းကိစ္စပြီးစေနိုင်၏။ ဥပုသ်ကံမှကြွင်းသော သံဃကိစ္စမပြီးစေနိုင်။
 ဆန္ဒပေးခြင်းသည် သံဃာအတွက်သာ ဥပုသ်ပြုခြင်းနှင့်သံဃကိစ္စ အားလုံးကို ပြီးစေနိုင်၏။ မိမိအတွက် ဥပုသ်ပြုခြင်းကိစ္စကို မပြီးစေ နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ပါရိသုဒ္ဓိပေးသောရဟန်းသည် ဆန္ဒကိုပါ တစ်ပါတည်း ပေးရပါမည်။

မေး။ ရဟန်းတစ်ပါးတည်းက အခြားသော များစွာသောရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒများကို ယူ၍ရနိုင် / မရနိုင်ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ရဟန်းတစ်ပါးတည်းက ဆန္ဒများစွာကို ဆောင်ယူနိုင်ပါသည်။

မေး။ ဆန္ဒများစွာကို ယူလာသောရဟန်းက လမ်းခရီး၌ မိမိယူလာသော ဆန္ဒများနှင့်တကွ မိမိ၏ဆန္ဒကိုပါ အခြားနောက်ထပ်တစ်ပါးအား တစ်ဆင့် ထပ်မံ၍ပေးလျှင် သံဃာထံရောက် / မရောက် ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မိမိဆောင်ယူလာသောဆန္ဒများကို လမ်းခရီး၌ နောက်ထပ် တစ်ပါးအား တစ်ဆင့်ပေးလျှင် ထိုဆန္ဒများ သံဃာထံ မရောက်ပါ။
 မိမိ၏ဆန္ဒသာ သံဃာထံရောက်ပါသည်။

မေး။ ဆန္ဒဆောင်ယူလာသောရဟန်းသည် သံဃာထံရောက်ပါလျက် မပြောကြားလျှင် အပြစ်ရှိ / မရှိကို၎င်း၊ ထိုဆန္ဒများ ရောက် / မရောက် ကို၎င်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မပြောလိုသောစေတနာဖြင့် မပြောကြားလျှင် ဆောင်ယူလာ သော ရဟန်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

ဆန္ဒ၊ ပါရိသုဒ္ဓိသည်ကား ဆောင်ယူလာသောရဟန်း သံဃာဟတ္ထ
ပါသ် သို့ရောက်ကာမျှဖြင့် ရောက်ပြီးဖြစ်တော့သည်သာဖြစ်၏။

မေး။ ဥတုပြောကြားခြင်း၊ ရဟန်းအရေအတွက် လျှောက်ထားခြင်းတို့ကို
အဘယ်ကြောင့် ပြုရပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤနှစ်ပါးတို့ကို ပြုပြီးမှသာ ဥပုသ်ပြုကောင်းသောကြောင့် ပြော
ကြားရပါသည်။

မေး။ ဘိက္ခုနီများ၏ ဩဝါဒကိုခံယူဘို့ ခွင့်တောင်းသောစကားကို
လက်မခံဘဲ နေနိုင်သောရဟန်းတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁) ဖျင်းအသော ဗာလရဟန်း၊
(၂) မကျမ္ဘာသော ဂိလာနရဟန်း၊
(၃) ခရီးသွားမည် ဂမိယရဟန်းတို့သည် လက်မခံဘဲ နေနိုင်၏။
ကြွင်းသောရဟန်းများသည် တောကျောင်းနေ အာရညိကဖြစ်စေကာမူ
လက်မခံဘဲ မနေသင့်ပါ။

မေး။ ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိရသောရဟန်းမရှိခဲ့လျှင် အဘယ်သို့ ပြု
လုပ်ရပါမည်နည်း။

ဖြေ။ ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမနိုင်ပြီး အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်လည်း ပြည့်စုံပါက
ထိုသိမ်မွေ့ပင် သမ္မုတိပေးရပါသည်။
အကယ်၍ ဘိက္ခုနီမတို့ကို ဆုံးမနိုင်သောရဟန်း တစ်ပါးမျှမရှိခဲ့သော်
ပါတိမောက်ပြသောရဟန်းက “နတ္ထိ ကောစိ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနောဝါဒကော

သမ္မတော၊ ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီသံယော သမ္ပါဒေတု ” ဟု ပြော
ဆိုရမည်။

မေး။ ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီသံယော သမ္ပါဒေတု ဟုပြောဆိုခြင်း၏
အကျိုးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပါသာဒိကေန သမ္ပါဒေတု ဟုသောစကားမျှဖြင့် သိက္ခာသုံးပါးဖြင့်
သိမ်းယူအပ်သော သာသနာတော်တစ်ခုလုံးကို ပြောကြားရခြင်း အကျိုး
ရှိပါသည်။

မေး။ ဩဝါဒတောင်းပုံ ပါဠိများကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁) ဘိက္ခုနီသံယာက ဘိက္ခုသံယာထံ တောင်းပုံ
ဘိက္ခုနီသံယော အယျ ဘိက္ခုသံယဿ ပါဒေ ဝန္တတိ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနဉ္စ
ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ အယျ ဘိက္ခုနီသံယော ဩဝါဒပသင်္ကမနံ။

(၂) ဘိက္ခုနီဂိုဏ်းက ဘိက္ခုသံယာထံ တောင်းပုံ
ဘိက္ခုနီယော အယျ ဘိက္ခုသံယဿ ပါဒေ ဝန္တန္တိ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနဉ္စ
ယာစန္တိ၊ လဘန္တူ ကိရ အယျ ဘိက္ခုနီယော ဩဝါဒပသင်္ကမနံ။

(၃) ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ်က ဘိက္ခုသံယာထံ တောင်းပုံ
အဟံ အယျ ဘိက္ခုသံယဿ ပါဒေ ဝန္တာမိ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနဉ္စ ယာစာမိ၊
လဘာမဟံ အယျ ဩဝါဒပသင်္ကမနံ။

(၄) ဘိက္ခုနီသံယာက ဘိက္ခုဂိုဏ်းထံ တောင်းပုံ
ဘိက္ခုနီသံယော အယျာ အယျာနံ ပါဒေ ဝန္တတိ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနဉ္စ
ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ အယျာ ဘိက္ခုနီသံယော ဩဝါဒပသင်္ကမနံ။

(၅) ဘိက္ခုနီဂိုဏ်းက ဘိက္ခုဂိုဏ်းထံ တောင်းပုံ
ဘိက္ခုနီယော အယျာ အယျာနံ ပါဒေ ဝန္တန္တိ၊ ဩဝါဒပသင်္ကမနဉ္စ
ယာစန္တိ။

လဘန္တု ကိရ အယျာ ဘိက္ခုနီယော သြဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၆) ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ်က ဘိက္ခုဂိုဏ်းထံ တောင်းပုံ
အဟံ အယျာ အယျာနံ ပါဒေ ဝန္တမိ၊ သြဝါဒုပသင်္ကမနန္တ ယာစာမိ၊
လဘာမဟံ အယျာ သြဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၇) ဘိက္ခုနီသံဃာက ဘိက္ခုပုဂ္ဂိုလ်ထံတောင်းပုံ
ဘိက္ခုနီသံဃော အယျ အယျဿ ပါဒေ ဝန္တတိ၊ သြဝါဒုပသင်္ကမနန္တ
ယာစတိ၊ လဘာတု ကိရ အယျ ဘိက္ခုနီသံဃော သြဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၈) ဘိက္ခုနီဂိုဏ်းက ဘိက္ခုပုဂ္ဂိုလ်ထံ တောင်းပုံ
ဘိက္ခုနီယော အယျ အယျဿ ပါဒေ ဝန္တတိ၊ သြဝါဒုပသင်္ကမနန္တ
ယာစန္တိ၊ လဘန္တု ကိရ အယျ ဘိက္ခုနီယော သြဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၉) ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ်က ဘိက္ခုပုဂ္ဂိုလ်ထံ တောင်းပုံ
အဟံ အယျ အယျဿ ပါဒေ ဝန္တမိ၊ သြဝါဒုပသင်္ကမနံ ယာစာမိ၊
လဘာမဟံ အယျ သြဝါဒုပသင်္ကမနံ။

မေး။ သြဝါဒပဋိဂ္ဂဟကရဟန်းက ဥပသံပြုသောအခါလျှောက်ထား ပြော
ဆိုရမည့် စကားတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁) ဘိက္ခုနီဂိုဏ်း၊ ဘိက္ခုသံဃာအတွက်
ဘိက္ခုနီယော ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃဿ ပါဒေ ဝန္တန္တိ၊ သြဝါဒုပသင်္ကမ
နန္တ ယာစန္တိ၊ လဘန္တု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီယော သြဝါဒုပသင်္ကမနံ။

၂၆

(၂) ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ် ၊ ဘိက္ခုသံဃာအတွက်

ဘိက္ခုနီ ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃဿ ပါဒေ ဝန္တတိ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမနဉ္စ
ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီ ဩဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၃) ဘိက္ခုနီသံဃာ ၊ ဘိက္ခုဂိုဏ်းအတွက်

ဘိက္ခုနီသံဃော ဘန္တေ အာယသ္မန္တာနံ ပါဒေ ဝန္တတိ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမ
နဉ္စ ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီသံဃော ဩဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၄) ဘိက္ခုနီဂိုဏ်း ၊ ဘိက္ခုဂိုဏ်းအတွက်

ဘိက္ခုနီယော ဘန္တေ အာယသ္မန္တာနံ ပါဒေ ဝန္တန္တိ၊ ဩဝါဒုပသင်္က
မနဉ္စ ယာစန္တိ၊ လဘန္တု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီယော ဩဝါဒုပသင်္ကမနံ။

(၅) ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ် ၊ ဘိက္ခုဂိုဏ်းအတွက်

ဘိက္ခုနီ ဘန္တေ အာယသ္မန္တာနံ ပါဒေ ဝန္တန္တိ၊ ဩဝါဒုပသင်္ကမနဉ္စ
ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီ ဩဝါဒုပသင်္ကမနံ။

မေး။ ပါတိမောက္ခဒွေသကရဟန်းက ဥပုသ်ပြုရာသိမိ၌ ပြောကြားရမည့်
စကားတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁) ဘိက္ခုနီသံဃာအတွက်ပြောပုံ။ ။ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု
ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္ပတော၊ တံ ဘိက္ခုနီသံဃော ဥပသင်္ကမတု။

(၂) ဘိက္ခုနီဂိုဏ်းအတွက် ပြောပုံ။ ။ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု
ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္ပတော၊ တံ ဘိက္ခုနီယော ဥပသင်္ကမန္တု။

(၃) ဘိက္ခုနီပုဂ္ဂိုလ်အတွက်ပြောပုံ။ ။ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု
ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္ပတော၊ တံ ဘိက္ခုနီ ဥပသင်္ကမတု။

ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပုတိရသော ရဟန်း လုံးဝမရှိခဲ့လျှင်။

(၁) ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီသံယော သမ္ပါဒေတု။ ဟုဖြစ်စေ

(၂) ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီယော သမ္ပါဒေန္တု။ ဟုဖြစ်စေ

(၃) ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီ သမ္ပါဒေတု။ ဟုဖြစ်စေ ပြောကြားရမည်။

မေး။ ပါရိသုဒ္ဓိ အာယသ္မန္တော အာရောစေထ ဌံ အဘယ်ကြောင့် ပါရိသုဒ္ဓိ ကို ပြောကြားရန်တိုက်တွန်းရပါသနည်း။

ဖြေ။ ပါတိမောက်ကို ပြတော့မည်ဖြစ်သောကြောင့် တိုက်တွန်းရပါသည်။

မေး။ ပါတိမောက်ပြခါနီး၌ အဘယ်ကြောင့် ပါရိသုဒ္ဓိကို ပြောကြားရပါ သနည်း။

ဖြေ။ အာပတ်နှင့်တကွ ပါတိမောက်ကိုနာယူလျှင် ဒုက္ခဋ္ဌိအာပတ်သင့်နိုင် သည့်အတွက် အာပတ်မှမစင်ကြယ်သူများ ပါတိမောက်မနာကောင်း သောကြောင့် ပါရိသုဒ္ဓိကိုပြောကြားရပါသည်။

မေး။ သာဓုကံ သုဏောမ နှင့် မနသိကရောမတို့၏ ထူးခြားပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သာဓုကံ သုဏောမဟူသည် လိုလိုချင်ချင်နာယူခြင်း၊ သောတဒ္ဓါရ ၏အစွမ်းဖြင့် ကောင်းစွာ စိတ်အားလုံးဖြင့် ဆောင်ယူမှတ်သား၍ နာယူခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

မနသိကရောမဟူသည် ဧကဂ္ဂတာကျ၍ သမာဓိရအောင် မနောဒ္ဓါရ ဖြင့် စိတ်ကိုစူးစိုက်၍ နာယူခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။

၂၂

မေး။ ပါတိမောက္ခ ဥဒ္ဓိသိဿာမိ ဟုဆိုသောကြောင့် သုဏောထ မနသိကရောထ ဟုဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် သုဏောမ မနသိကရောမ ဟုဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ သံယော ဥပေါသထံ ကရေယျ နှ့် ပါတိမောက်ပြသောရဟန်းသည် လည်း သံယော၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် ဆိုရပါသည်။

မေး။ အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁) အလန္တိတာ = အရှက်မရှိသောကြောင့်၎င်း၊

(၂) အညာဏတာ = မသိသောကြောင့်၎င်း၊

(၃) ကုက္ကုစ္စပကတတာ = ကုက္ကုစ္စနိပ်စက်အပ်သောကြောင့်၎င်း၊

(၄) အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ = မအပ်သောအရာ၌ အပ်၏ဟု အမှတ် ရှိသောကြောင့်၎င်း၊

(၅) ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာ = အပ်သောအရာ၌ မအပ်ဟု အမှတ် ရှိသောကြောင့်၎င်း၊

(၆) သတိသမ္ပောသာ = သတိမေ့လျော့သောကြောင့်၎င်း၊ ဤအကြောင်း ခြောက်မျိုးတို့ကြောင့် အာပတ်သင့်ပါသည်။

မေး။ အရှက်မရှိသောကြောင့် အာပတ်သင့်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ မအပ်မှန်းသိပါလျက် ကျူးလွန်၍သင့်ခြင်းကို အရှက်မရှိသောကြောင့် သင့်သည်ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ အလန္တိပုဂ္ဂိုလ်၏ လက္ခဏာကို ရေးပါ။

ဖြေ။ (၁) စေတနာနှင့်တကွ အာပတ်သင့်ခြင်း၊

(၂) သင့်သောအပတ်ကို ဒေသနာမပြောကြားဘဲ လျှို့ဝှက်ထားခြင်း၊

(၃) အဂတိလိုက်ခြင်း၊ ဤသုံးပါးသည် အလဇ္ဈိလက္ခဏာဖြစ်ပါသည်။

မေး။ မသိသောကြောင့် အပတ်သင့်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အသိဉာဏ်မရှိသည်ဖြစ်၍ ပြုသင့်/ မပြုသင့်သောအမှုကို မသိသောကြောင့် မလုပ်သင့်သည်ကို လုပ်မိခြင်း၊ လုပ်သင့်သည်ကို ချို့ယွင်းစေခြင်း အားဖြင့် အပတ်သင့်ခြင်းသည် မသိသောကြောင့် အပတ်သင့်သည်မည်၏။

မေး။ ကုက္ကုစ္စနိပဓိကအပ်သောကြောင့် အပတ်သင့်ပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အပ်သလော/မအပ်သလောဟုသံသယကုက္ကုစ္စဖြစ်လျှင် ဝိနည်းစိုရ် ကိုမေး၍ အပ်သည်ကို ပြုကာ၊ မအပ်သည်ကို မပြုသင့်ပါလျက် “ပြုလုပ်သင့်တာဘဲ”ဟု နင်းချေ ကျူးလွန်ခြင်းကြောင့် အပတ်သင့်ခြင်းသည် ကုက္ကုစ္စနိပဓိကခြင်းကြောင့် သင့်သည်မည်၏။

မေး။ အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာကြောင့် အပတ်သင့်ပုံကိုရေးပါ။

ဖြေ။ ဝံသားကို ဝက်သားအမှတ်ဖြင့် စားမိခြင်းကြောင့်၎င်း၊ ဝိကာလအခါ၌ ကာလဟူသောအမှတ်ဖြင့် စားမိခြင်းကြောင့်၎င်း၊ အပတ်သင့်ခြင်းမျိုးသည် အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာကြောင့်သင့်သည်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာကြောင့် အပတ်သင့်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ဝက်သားကို ဝံသားအမှတ်ဖြင့် စားမိသောကြောင့်၎င်း၊ ကာလအခါ၌ ဝိကာလဟူသောအမှတ်ဖြင့် စားမိသောကြောင့်၎င်း၊

၃၀

အာပတ်သင့်ခြင်းမျိုးသည် ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာကြောင့်
သင့်သည်မည်ပါသည်။

မေး။ သတိမေ့လျော့သောကြောင့် အာပတ်သင့်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သဟဿယျအာပတ်၊ စီဝရဝိပ္ပဝါသအာပတ်စသည်တို့သည်
သတိမေ့လျော့သောကြောင့် သင့်သည်မည်၏။

မေး။ အသန္တိယာ အာပတ္တိယာ ၌ အဘယ်အာပတ်မျိုးကို အသန္တိအာပတ်
ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အာပတ်သင့်ခြင်း အကြောင်းခြောက်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးသော
အကြောင်းကြောင့် မသင့်ရောက်သေးသောအာပတ်သည်၎င်း၊ သင့်
ရောက်ပြီးသော်လည်း ထမြောက်ပြီး၊ ဒေသနာကြားပြီး၊ ထင်စွာပြုပြီး
သော အာပတ်သည်၎င်း၊ ‘အသန္တိအာပတ်’ မည်၏။

မေး။ သမ္မဇာနဗုဒ္ဓသာဝါဒေ ပါမိတ္တယံ သိက္ခာပုဒ်တော်အရ သမ္မဇာနဗုဒ္ဓာ
ဝါဒကြောင့် ပါမိအာပတ်ဖြစ်သင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့်
ဒုက္ကဋ်အာပတ်ဖြစ်ရပါသနည်း။

ဖြေ။ သမ္မဇာနဗုဒ္ဓသာဝါဒေ ကိ ဟောတိ၊ ဒုက္ကဋ် ဟောတိ ဟု သီးခြားပညတ်
တော်မူအပ်သော ဘုရားစကားတော်ကြောင့် ဝစီဒွါရ၌ အကြိယသမုဋ္ဌာန်
ရှိသော ဒုက္ကဋ်အာပတ်သာဖြစ်ရပါသည်။

မေး။ အန္တရာယိကော ဓမ္မော ၌ အန္တရာယ်ဖြစ်ပုံကို ရေးပါ။

ဖြေ။ သမ္မဇာနဗုဒ္ဓသာဝါဒအာပတ်သည် နှလုံးမသာယာခြင်း ဗိပ္ပဋိသာရ

၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဝမ်းမြောက်ခြင်းပါမောဇ္ဇစသည်
ဖြစ်မှုကိုတားမြစ်၍ ပဌမဈာန်စသည်ရခြင်း၏ အန္တရာယ်ကိုပြုပါသည်။

မေး။ ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခေန ၌ အဘယ်သို့ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒေသနာပြောကြားခြင်းစသည်ဖြင့် အာပတ်မှထမြောက်သော အား
ဖြင့် ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သန္တိ အာပတ္တိ၌ အဘယ်အာပတ်မျိုးကို သန္တိအာပတ်ဟုခေါ်ပါ
သနည်း။

ဖြေ။ အာပတ်သင့်ပြီးနောက် မထအပ်သေးသောအာပတ်ကို သန္တိ
အာပတ် ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အာဝိကာတဗ္ဗာ အရ အဘယ်၌ ထင်စွာပြုအပ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သံဃာအလယ်၌ဖြစ်စေ၊ ဂိုဏ်းအလယ်၌ဖြစ်စေ၊ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး
တစ်ယောက်ထံ၌ဖြစ်စေ ထင်စွာပြုရမည်။ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်
မိမိ၏အခြားမဲ့၌ရှိသော ရဟန်းအား “အဟံ အာရသော ဣတ္ထံ နာမံ
အာပတ္တိ အာပန္နော၊ ဣတော ဝုဋ္ဌဟိတာ တံ အာပတ္တိ ပဋိကရိဿာမိ”
ဟု ပြောရမည်။

မေး။ ဗာသု ဟောတိအရ အဘယ်သို့လျှင် ချမ်းသာပါသနည်း။

ဖြေ။ အဝိပ္ပဋိသာရလျှင်အကြောင်းရင်းရှိကုန်သော ပါမောဇ္ဇစသည်တို့၏
အစွမ်းအားဖြင့် ပထမဈာန်စသည်ကို ရခြင်းငှါ ချမ်းသာလွယ်ကူသော
အကျင့် ပြည်စုံနိုင်ပါသည်။

ပထမပါရာဇိကအဖွင့်

မေး။ ယောပန ဘိက္ခု နှ့် ဥပသမ္ပဒါအပြားနှင့် ဤ၌ယုရမည့် ဥပသမ္ပဒါကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဥပသမ္ပဒါသည် (၁)ဧဟိ ဘိက္ခုပသမ္ပဒါ (၂)သရဏဂမထူပသမ္ပဒါ (၃)ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟထူပသမ္ပဒါ (၄)ပညာဗျာကရထူပသမ္ပဒါ (၅)အဋ္ဌဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟထူပသမ္ပဒါ (၆)ဒုတေနူပသမ္ပဒါ (၇)အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒါ (၈)ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါ ဟူ၍ရှစ်မျိုးရှိပါသည်။

ထိုတွင် ဤ၌ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါကို ဘိက္ခုအရယုရ၏။

မေး။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ရဟန်းဖြစ်နိုင်ရန် လိုအပ်သော သမ္ပတ္တိတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁) ရဟန်းလောင်းဟူသော ဝတ္ထု၏ပြည့်စုံခြင်း ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ၊ (၂)ဥတ္တိဒေါသငါးပါး ကင်းလျက် ဥတံ၏ပြည့်စုံခြင်း ဥတ္တိသမ္ပတ္တိ၊ (၃)ကမ္မဝါစာဒေါသငါးပါးကင်းလျက် ကမ္မဝါစာ၏ပြည့်စုံခြင်း အနုဿာဝနသမ္ပတ္တိ၊(၄)သိမ်၏ပြည့်စုံခြင်း သီမာသမ္ပတ္တိ၊ (၅)ပရိသတ်၏ပြည့်စုံခြင်း ပရိသသမ္ပတ္တိ ဟူ၍ ရဟန်းဖြစ်ရန်ပြည့်စုံရမည့်သမ္ပတ္တိ (၅)မျိုးရှိပါသည်။

ဆောင်။ ဝတ်, ဥတံ, သိမ်, ကမ် ,ပရိသံ, ငါးတန်သမ္ပတ္တိ။

မေး။ ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိအရ ရဟန်းလောင်းမဖြစ်ထိုက်သော(အဝတ္ထုက) ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)အသက်(၂၀)မပြည့်သောသူ (၂)ပါရာဇိကကျဘူးသူ
 (၃)ပဏ္ဍိပ်စသော အာဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်(၁၁)ယောက် အားဖြင့် ရဟန်းလောင်း
 မဖြစ်ထိုက်သော(အဝတ္ထု)ပုဂ္ဂိုလ် (၁၃)ယောက်ဖြစ်ပါသည်။
 (မှတ်ချက်) အာဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်(၁၁)ယောက်ဟူသည် “ ပဏ်၊ ထေ၊ ပက်၊
 ဣန်၊ ပဇ္ဇာနန်၊ ဒူသံ၊ ဥဘောဗျည်း ” ဟူသောပုဂ္ဂိုလ်(၁၁)ယောက်ဖြစ်
 ပါသည်။

မေး။ ပဏ္ဍုတ်အပြားနှင့်တကွ ရဟန်းခံထိုက်သောပဏ္ဍုတ်၊မခံထိုက်သော
 ပဏ္ဍုတ်တို့ကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ပဏ္ဍုတ်သည် (၁)အာသိတ္တပဏ္ဍုတ် (၂)ဥဿယပဏ္ဍုတ်
 (၃)ဩပက္ကမိကပဏ္ဍုတ် (၄)နပုံပဏ္ဍုတ် (၅)ပက္ခပဏ္ဍုတ်ဟူ၍
 (၅)မျိုးရှိပါသည်။

ထိုတွင် အာသိတ္တပဏ္ဍုတ်နှင့် ဥဿယပဏ္ဍုတ်တို့သည် ရဟန်းခံ
 ထိုက်သော၊ ရဟန်းခံကောင်းသော ပဏ္ဍုတ်များဖြစ်ပါသည်။

ဩပက္ကမိကပဏ္ဍုတ်၊ နပုံပဏ္ဍုတ်၊ ပဏ္ဍုတ်ဖြစ်ရာပက္ခ၌တည်သော
 ပက္ခပဏ္ဍုတ်တို့သည် ရဟန်းမခံထိုက်သော ပဏ္ဍုတ်များဖြစ်ပါသည်။

(ဆောင်) အာ၊ ဥ၊ ဩ၊ ပက်၊ နပုံစွက်၊ ငါးချက်ပဏ္ဍုတ်လား။

မေး။ ထေယျသံဝါသကအပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)လိင်္ဂိထေနက (၂)သံဝါသကထေနက (၃)ဥဘယထေနကဟူ၍
 ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်(၃)မျိုးဖြစ်ပါသည်။

5
A

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို လိင်္ဂိထေနကပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိကိုယ်တိုင် ရှင်+ရဟန်းဖြူပြီး ရဟန်းဝါများကို မရေတွက်

ရဟန်း+သာမဏေတို့၏ ကြီးစဉ် ငယ်လိုက်ရှိခိုးခြင်းကိုလည်း
မသာယာ၊ နေရာဖြင့်လည်း မတားမြစ်၊ ဥပုသ်ကံစသည်တို့၌လည်း
မပါဝင်သောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် မစင်ကြယ်သောစိတ်ဖြင့် အသွင်မျှကိုသာ
ခိုးအပ်သောကြောင့် “လိင်္ဂထေနကပုဂ္ဂိုလ်”မည်၏။

မေး။ လိင်္ဂထေနက၊ သံဝါသထေနကနှစ်ပါးလုံးမဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို ထုတ်
ပြပါ။

ဖြေ။ ရဟန်းတို့က ရှင်ပြုပေးသော သာမဏေဖြစ်ပါလျက် သင်္ကန်းတို့ကို
ပယ်ရှားပြီး ထိုသင်္ကန်းတို့၌ ပြန်ဝတ်ရန် လုလွ်ရှိလျက်သာလျှင် မေထုန်
မှီဝဲပြီးနောက် တစ်ဖန်ပြန်ဝတ်ကာ သာမဏေအဖြစ်ကို ဝန်ခံသော
ပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ ပါရာဇိကကျသောပုဂ္ဂိုလ်သည်၎င်း၊ ရဟန်းတို့က ပေး
အပ်သော အသွင်ကို မစွန့်အပ်သောကြောင့် “လိင်္ဂထေနက”မဖြစ်ပါ။

အသွင်အားလျှောက်ပတ်သောသံဝါသကို သာယာအပ်သောကြောင့်
“သံဝါသထေနက”လည်းမဖြစ်ပါ။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “သံဝါသထေနက”ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သာမဏေအစစ်ဖြစ်ပါလျက် အခြားသောအရုပ်သို့သွား၍ ရဟန်းဝါ
ရေတွက်ခြင်း၊ သီတင်းကြီးစဉ် ရှိခိုးခံခြင်း၊ နေရာဖြင့် တားမြစ်ခြင်း၊
ဥပုသ်ကံစသည်တို့၌ ပါဝင်ခြင်းကို ပြုသောသူသည် သံဝါသကိုသာ
ခိုးအပ်သောကြောင့် “သံဝါသထေနကပုဂ္ဂိုလ်”ဟုခေါ်ပါသည်။

(မှတ်ချက်)သိက္ခာချပြီးနောက် “ငါ့ကို မည်သူမျှ မသိသေး”ဟုစိတ်
ကူးပြီး ရဟန်းဝါရေတွက်မှုစသည်ကို ပြုသောသူသည်လည်း “သံဝါသ
ထေနကပုဂ္ဂိုလ်”ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သံဝါသထေနက ၌ အဘယ်ကို သံဝါသဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ရဟန်းဝါရေတွက်ခြင်းစသောအမှုအရာ အထူးအားလုံးကို “သံဝါသ” ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ — အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “ဥာယထေနကပုဂ္ဂိုလ်” ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကိုယ်တိုင် ရှင်ရဟန်းပြုပြီး ရဟန်းဝါရေတွက်ခြင်း၊ သီတင်းကြီးစဉ် ရှိခိုးခံခြင်း၊ ဥပုသ်ကစသည်တို့၌ ပါဝင်ခြင်း၊ တို့ကိုပြုလုပ်သောသူသည် ၎င်း၊ သင်္ကန်းကို ပြန်၍မဝတ်တော့ဟု ဆုံးဖြတ်ချက်ချပြီး သင်္ကန်းတို့ကို ပယ်ရှား၍ အန္တိမဝတ္ထုသိုရောက်ပြီးနောက် တစ်ဖန်သင်္ကန်းတို့ကို ပြန်ဝတ်ကာ ရဟန်းဝါရေတွက်ခြင်း စသည်ကိုပြုသောသူသည်၎င်း၊ အသွင်နှင့် သံဝါသနှစ်မျိုးလုံးကို ခိုးသောကြောင့် “ဥာယထေနက” ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ထေယျသံဝါသက မဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်များကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ မင်းဘေး၊ ငတ်မွတ်ခေါင်းပါးခြင်းဘေး၊ ခက်ခဲသော ကန္တာရခရီးဘေး၊ ရောဂါဘေး၊ ရန်သူဘေးကြောင့်သော်၎င်း၊ သင်္ကန်းကိုဆောင်ယူခြင်း အကျိုးငှါသော်၎င်း၊ ရှင်ရဟန်းအသွင်ကို ယူပြီး စင်ကြယ်သောစိတ်ထား ဖြင့် ရဟန်းဝါရေတွက်ခြင်းစသည်ကို မသာယာသေးသမျှ “ထေယျ သံဝါသက” မဖြစ်ပါ။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို တိတ္ထိယပက္ကန္တက ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ (၁)တိတ္ထိဖြစ်လို၍ ကိုယ်တိုင် သမန်းမြက်အဝတ်စသော တိတ္ထိ အသွင်ကို ယူသောသူ (၂)တိတ္ထိတို့အထဲ၌ ရှင်ရဟန်းပြုသောသူ

၃၆

(၃)အဝတ်မဝတ်ဘဲ အာဇီဝကတို့ထံသို့သွား၍ ဆောင်ကြောင့်ထိုင်ခြင်းစသော အကျင့်ကိုကျင့်သူတို့သည် “တိတ္ထိယပက္ကန္တက” မည်ပါသည်။

မေး။ ရဟန်းမခံကောင်းသော(အဝတ္ထု)ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် တိရစ္ဆာန်အရ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ လူဇာတ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး (လူယောင်ဖန်ဆင်းနိုင်သော နတ်၊ နဂါး၊ ဂဠုန်၊ သိကြားစသည်အပါအဝင်) ကြွင်းသောသတ္တဝါအားလုံးကို တိရစ္ဆာန်အရယူရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက”ပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ လူဇာတ်ရှိသော မိဘအရင်းကို ကိုယ်တိုင်ကလည်း လူဖြစ်လျက် သေစေလိုသောစေတနာနှင့်တကွ သတ်သောပုဂ္ဂိုလ်သည် “မာတုဃာတက၊ ပိတုဃာတက”ပုဂ္ဂိုလ်မည်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “အရဟန္တဃာတက”ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် လူ့အသွင်၌တည်သော လူသားရဟန္တာကို သော်မှ စေတနာနှင့်တကွ သတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကို “အရဟန္တဃာတက”ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “ဘိက္ခုနီဒူသကပုဂ္ဂိုလ်”ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပကတတ်ဖြစ်သော ဘိက္ခုနီမကို မဂ်သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၌
ဖျက်ဆီးသောပုဂ္ဂိုလ်သည် “ဘိက္ခုနီဒုဿက”မည်၏။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “သံဃဘောဒက=သံဃာသင်းခွဲသူ” ဟုခေါ်
ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဒေဝဒတ်ကဲ့သို့ သာသနာတော်ကို ဓမ္မဝိနယမဟုတ်အောင်ပြု၍
ကံလေးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး၏အစွမ်းအားဖြင့် သံဃာကိုခွဲသူသည်
“သံဃဘောဒက”ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို “လောဟိတုပ္ပါဒကပုဂ္ဂိုလ်”ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အသက်ရှင်ဆဲဖြစ်သောဘုရားရှင်၏ခန္ဓာကိုယ်၌ သတ်လိုသောစိတ်
ဖြင့် ယင်ငယ်သောက်ရုံမျှလောက်သောသွေးကိုဖြစ်စေသောသူသည်
“လောဟိတုပ္ပါဒကပုဂ္ဂိုလ်”မည်၏။

မေး။ ဥတ္တိဒေါသ(၅)ပါးကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ဝတ္ထုကို မသုံးသပ်ခြင်း (၂)သံဃာကို မသုံးသပ်ခြင်း
(၃)ပုဂ္ဂိုလ်ကို မသုံးသပ်ခြင်း (၄)ဥတ်ကိုမသုံးသပ်ခြင်း (၅)ကမ္မဝါစာ
နောက်မှ ဥတ်ကိုထားခြင်း ဟူ၍ ဥတ္တိဒေါသ(၅)ပါးရှိပါသည်။

မေး။ ဥတ္တိဒေါသငါးပါးတို့၏ အဓိပ္ပါယ်အသီးသီးကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁) အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဟု ရဟန်းလောင်းကို မရွတ်ဆိုခြင်းသည်
ဝတ္ထုကိုမသုံးသပ်ခြင်း (ဝတ္ထုအပရာမသန)မည်၏။

၃၈

- (၂) သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော ဟူသောပါဠိ၌ သုဏာတု မေ ဘန္တေ ဟုရှုတ်ဆိုပြီးနောက် သံဃောဟု မရှုတ်ဆိုခြင်းသည် သံဃာကို မသုံးသပ်ခြင်း “သံဃအပရာမသန”မည်၏။
- (၃) ဣတ္ထန္နာမဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော ဟူ၍ ဥပဇ္ဈာယ်ကိုမရှုတ်ဆိုခြင်း သည် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမသုံးသပ်ခြင်း “ပုဂ္ဂလအပရာမသန”မည်၏။
- (၄) ဥတံကိုလုံးဝမရှုတ်ဆိုခြင်းသည် ဥတံကိုမသုံးသပ်ခြင်း “ဥတ္တိအပရာမသန”မည်၏။
- (၅) ရှေးဦးစွာ ကမ္မဝါစာပြီးဆုံးပြီးနောက် “ဧသာ ဥတ္တိ”ဟုဆို၍ ခမတ် သံဃဿ ဟု ဥတံကို ပြောဆိုခြင်းသည် နောက်မှဥတံကိုထားခြင်း “ပစ္ဆာဥတ္တိဌပန” မည်၏။

မေး။ ကမ္မဝါစာဒေါသ(အနုဿာဝနဒေါသ)တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ဝတ္ထုအပရာမသန (၂)သံဃအပရာမသန (၃)ပုဂ္ဂလအပရာမသန (၄)ကမ္မဝါစာကို ယုတ်လျော့စေခြင်း(သာဝနဟာပန) (၅)အခါမဟုတ် သည်၌ ကြားသိစေခြင်း(အကာလ သာဝန) ဟူ၍ အနုဿာဝနဒေါသ ငါးပါးရှိပါသည်။

မေး။ အဘယ်ကို ကမ္မဝါစာကိုယုတ်လျော့စေခြင်း(သာဝနဟာပန) ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ကမ္မဝါစာကို လုံးဝမရှုတ်ဆိုဘဲ ဥတံကိုသာလျှင် လေးကြိမ် ရှုတ်ဆို ခြင်းသည် သာဝနဟာပနမည်၏။

(တနည်း) ကမ္မဝါစာအတွင်း၌ အက္ခရာ၊ ပုဒ်တစ်မျိုးမျိုးကို မရှုတ်ဆိုခြင်း သည်၎င်း၊ မမှန်မကန်ရှုတ်ဆိုခြင်းသည်၎င်း၊ ကမ္မဝါစာကို ယုတ်လျော့ စေခြင်း(သာဝနဟာပန)မည်၏။

မေး။ အဘယ်ကို အကာလသာဝန(မသင့်သောအခါ၌ကမ္မဝါစာကို) ကြားခြင်းဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ရှေးဦးစွာ ဥတ်ကိုမထားဘဲ ကမ္မဝါစာကိုပြုခြင်းသည် အကာလသာဝနမည်၏။

မေး။ ပရိသသမ္ပတ္တိနှင့်စပ်၍ ပရိသတ်၏အပြစ်(ပရိသဒေါသ)တို့ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ ပရိသဒေါသတို့သည် (၁)ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာကံအားလျောက်ပတ်သော ရဟန်းတို့မလာရောက်ခြင်း၊ (၂)ဆန္ဒာရဟရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒကို မဆောင်ခြင်း (၃)မျက်မှောက်ဖြစ်သောရဟန်းတို့ တားမြစ်ခြင်းအားဖြင့် သုံးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ရဟန်း(ဂ)မျိုးတို့ကို လောကဝဇ္ဇ, ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇအားဖြင့် ဝေဘန်ပြပါ။

ဖြေ။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါရဟန်းကိုသာ လောကဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်များ၌ ရနိုင်ပါသည်။ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်များ၌ အခြားရဟန်းတို့ကိုလည်း ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ သိက္ခာသာဇီဝသမာပန္နော ၌ သိက္ခာအရ, သာဇီဝအရတို့ကိုရေး၍၊ ထိုသိက္ခာ သာဇီဝသို့ရောက်ပုံကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သိက္ခာအရ=ပါတိမောက္ခသံဝရသီလတည်းဟူသော အဓိသီလကို ရပါသည်။ သာဇီဝအရ= ရဟန်းတော်များ အတူကျင့်ရာဖြစ်သော ဘုရားရှင် ပညတ်အပ်သော သိက္ခာပုဒ်ကို ရပါသည်။

သိက္ခာသာဓိဝသိုရောက်ပုံ။ အဓိသီလသိက္ခာကို ဖြည့်ကျင့်သော
 အားဖြင့် သိက္ခာသိုရောက်ပါသည်။
 သိက္ခာပုဒ်တော်ကိုမကျူးလွန်သောအားဖြင့် သာဓိဝသိုရောက်ပါသည်။

မေး။ သိက္ခာချရာ၌ ပြည့်စုံရမည့် အင်္ဂါတို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)လူထွက်လိုသောစိတ်ရှိခြင်း၊ (၂)ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ စသောခေတ်ပုဒ်
 (၂၂)ပုဒ်တို့တွင် တစ်ပုဒ်ပုဒ်ဖြစ်ခြင်း၊ (၃)ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၊ အနာမဋ္ဌ
 ကာလ နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်ခုခုဖြစ်ခြင်း၊ (၄)နှုတ်ဖြင့်မြွက်ဆို၍
 သိက္ခာချခြင်း၊ (၅)သိက္ခာချသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥဗ္ဗတ္တကစသည်မဟုတ်
 ခြင်း၊ သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း လူဇာတ်ရှိခြင်း၊ ဥဗ္ဗတ္တကစသည်
 မဟုတ်ခြင်း၊ မျက်မှောက်၌ရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ (၆)ရည်ညွှန်းအပ်သော
 ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပြောပြီးလျှင် ပြီးခြင်း သိခြင်း ဟူ၍ (၆)မျိုးရှိ၏။
 (မှတ်ချက်) စိတ်အရ ရဟန်းအဖြစ်မှ ရွှေ့လျောလိုသော(လူထွက်လို
 သော)စိတ်ဖြင့် သိက္ခာချမှသာ သိက္ခာကျပါသည်။
 အဆောတလင်(ကဗျာကယာ)ပြောဆိုမိလျှင်၎င်း၊ ချွတ်ချော်၍ပြောဆို
 မိလျှင်၎င်း၊ သိက္ခာမကျပါ။

မေး။ သိက္ခာကျစေတတ်သော ခေတ်ပုဒ်တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိ , ဓမ္မံ ပစ္စက္ခာမိ , သံဃံ ပစ္စက္ခာမိ , သိက္ခံ ပစ္စက္ခာမိ
 ဝိနည်း ပစ္စက္ခာမိ , ပါတိမောက္ခံ ပစ္စက္ခာမိ , ဥဒ္ဓေသံ ပစ္စက္ခာမိ , ဥပဇ္ဈာယံ
 ပစ္စက္ခာမိ , အာစရိယံ ပစ္စက္ခာမိ , သဒ္ဓိဝိဟာရိကံ ပစ္စက္ခာမိ , အန္တေဝါသိကံ
 ပစ္စက္ခာမိ , သမာနုပဇ္ဈာယကံ ပစ္စက္ခာမိ , သမာနာစရိယကံ ပစ္စက္ခာမိ ,
 “သဗြဟ္မစာရိ ပစ္စက္ခာမိ ဟူ၍ ၁၄ပုဒ်။

ဂိဟိတိ မံ ဓာရေဟိ , ဥပါသကောတိ မံ ဓာရေဟိ , အာရာမိကောတိ
 မံ ဓာရေဟိ , သာမဏေရောတိ , တိတ္ထိယောတိ မံ ဓာရေဟိ , တိတ္ထိယ
 သာဝကောတိ , အသမဏောတိ , အသက္ခပုတ္တိယောတိ မံ ဓာရေဟိ
 ဟူ၍ (၈)ပုဒ် ပေါင်း(၂၂)ပုဒ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ ၎င်း၂၂ပုဒ်တို့၏
 ပရိယာယ်ပုဒ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ သိက္ခာချလျှင် သိက္ခာကျနိုင်ပါသည်။

(ရက္ခံ ပစ္စက္ခာမိ, ဝိဟာရံ ပစ္စက္ခာမိ စသည်ဆိုလျှင် သိက္ခာမကျပါ)

မေး။ သိက္ခာချရာ၌ ကာလနှင့်ပတ်သက်၍ သိက္ခာကျနိုင်သော ကာလ
 ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပစ္စက္ခာမိ , မံ ဓာရေဟိ ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့်၎င်း၊ အလံ မေ
 ဗုဒ္ဓေန , ကိ နု မေ , န မမတ္ထော , သုမုတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓေန , ဟူသော
 အနာမဋ္ဌကာလဖြင့်၎င်း၊ ချမှသာ သိက္ခာကျပါသည်။

(မှတ်ချက်)ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာသိ , ဂိဟိတိ မံ ဓာရေသိ , ဟုအတိတ်ကာလ
 ဖြင့်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာသိ , ဂိဟိတိ မံ ဓာရေသတိ , ဟုအနာဂတ်ကာလ
 ဖြင့်၎င်း၊ ယံ နု နာဟံ ပစ္စက္ခေယျံ စသော ကြိစီခြင်း ပရိကပ္ပသဒ္ဓါ
 တို့ဖြင့်၎င်း၊ သိက္ခာချလျှင် သိက္ခာမကျပါ။

မေး။ သိက္ခာချရာ၌ ပယောဂအပြားနှင့် ယုရမည်ပယောဂတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ပယောဂသည် ကာယိကပယောဂ , ဝါစသိကပယောဂအားဖြင့်
 နှစ်မျိုးရှိပါသည်။ ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် ဗုဒ္ဓံ ပစ္စက္ခာမိစသည်ဖြင့် မည်သည့်
 ဘာသာနှင့်မဆို ချလျှင် နှုတ်ဖြင့်မြှက်ဆို၍ ချမှသာ သိက္ခာကျပါသည်။

၄၂

စာရေး၍၎င်း၊ လက်ပြခြင်းစသည်ဖြင့်၎င်း၊ ကာယိကပယောဂဖြင့်
ချလျှင် သိက္ခာမကျပါ။

မေး။ သိက္ခာမကျနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)သည်းချော့မှုကြောင့် ရူးနေသောပုဂ္ဂိုလ် (၂)ဘီလူး၊သူရဲစသည်တို့
ခြောက်လှန့်သဖြင့် စိတ်ပြန့်လွင့်နေသောခိတ္တစိတ္တပုဂ္ဂိုလ်၊ (၃)ဝေဒနာ
နှိပ်စက်ခံရသော ဝေဒနဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်အားဖြင့် သုံးယောက်တို့သည် သိက္ခာချ
သော်လည်း သိက္ခာမကျပါ။

မေး။ သိက္ခာချမျှကို နားထောင်သော သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြည့်စုံရမည့်
အင်္ဂါတို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)လူဇာတ်ရှိသူဖြစ်ခြင်း (၂)ဥမ္မတ္တကစသည်မဟုတ်ခြင်း
(၃)မျက်မှောက်၌ ရှိသူဖြစ်ခြင်း ဤအင်္ဂါသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံသူ၏အထံ၌
သိက္ခာချမှသာ သိက္ခာကျပါသည်။ မျက်ကွယ်ဖြစ်သူအား တမာန်
(လူကြူ)ဖြစ်ဖြစ်စေ၊ စာဖြစ်ဖြစ်စေ ပြောကြား၍ သိက္ခာချလျှင်
သိက္ခာမကျပါ။

မေး။ သိက္ခာချရာ၌ “သိခြင်း” အင်္ဂါအရ အဘယ်သို့သိမှ သိက္ခာကျ
ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤမည်၊ ဤမည်သောသူအား ပြောကြားမည်ဟု မှတ်သား၍
ပြောဆိုသိက္ခာချရာ၌ မှတ်သားအပ်သောသူ သိမှသာ သိက္ခာကျ၏။
သိရာ၌လည်း ပြောပြီးလျှင် ပြီးခြင်း သိမှသာ သိက္ခာကျ၏။ နောင်မှ
စဉ်းစား၍သိလျှင် သိက္ခာမကျ။ မည်သူဟု မသတ်မှတ်ဘဲ ပြော
ဆိုချရာ၌ကား တစ်ယောက်ယောက်သိလျှင် သိက္ခာကျ၏။

မေး။ အဘယ်ကို မေထုန်ဓမ္မဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ရာဂဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်တူသော မိမ္မ+ယောက္ခာနှစ်ဦးသားတို့၏ အကျင့်ကို မေထုန်ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အသံဝါသော၌ သံဝါသအဓိပ္ပါယ်နှင့်သံဝါသအပြားကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပကတတ်ရဟန်းတို့သည် အတူတကွကျင့်သုံးသောအားဖြင့် နေရာဖြစ်သောကြောင့် သံဝါသဟုခေါ်ပါသည်။

ထိုသံဝါသသည် (၁)ဧကကမ္မ (၂)ဧကဒွေသ (၃)သမသိက္ခာဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပါသည်။
(မှတ်ချက်) ပါရာဇိကကျသောသူအား သံဝါသသုံးမျိုးလုံးမရှိသောကြောင့် အသံဝါသမည်၏။

မေး။ ပါရာဇိကကျပြီးသောသူသည် သံဃကံတို့၌ ဂဏပုရကမဖြစ်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ပါရာဇိကကျပြီးသူသည် သံဃကံတို့၌ ဂဏပုရကမဖြစ်နိုင်ပါ။

မေး။ မေထုန်နှင့် ပတ်သက်၍ မဂ်(၃၀)ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ လူမ , နတ်ဘီလူးမ , တိရစ္ဆာန်မ , လူဉာဏောဗျည်း , နတ်ဘီလူးဉာဏောဗျည်း , တိရစ္ဆာန်ဉာဏောဗျည်း အားဖြင့် ခြောက်ယောက် တို့တွင် တစ်ယောက်တစ်ယောက်၌ ဝစ္စမဂ် , ပဿာဝမဂ် မုခမဂ် သုံးမျိုးစီ ရနိုင်ရာ (၁၈)မဂ်ဖြစ်၏။

လူယောက္ခာ , နတ်ဘီလူးယောက္ခာ , တိရစ္ဆာန်ယောက္ခာ , လူပဏ္ဍုပ် , နတ်ဘီလူးပဏ္ဍုပ် , တိရစ္ဆာန်ပဏ္ဍုပ်အားဖြင့် ခြောက်ယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်တစ်ယောက်၌ ဝစ္စမဂ် , မုခမဂ်နှစ်မျိုးစီ

ရနိုင်ရာ (၁၂)မဂ်ဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် မဂ်(၃၀)ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျံ အဘယ်မျှလောက်မှီဝဲလျှင် ပါရာမီက ကျနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပကတိလေ မတွေ့ထိအပ်သော စိုစွပ်သောအရပ်၌ နှမ်းတစ်စေ့ခန့် ဝင်လျှင် ပါရာမီကကျနိုင်ပါသည်။

မေး။ သိက္ခာပုဒ်ပညတ်ရာဟူသော နိဒါန်းကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ဝေသာလီ (၂)ရာဇဂြိုဟ် (၃)သာဝတ္ထိ (၄)အာဠဝီ (၅)ကောသမ္ပိ (၆)သက္ကတိုင်း (၇)ဘဂ္ဂတိုင်းအားဖြင့် ခုနစ်ဌာန ရှိပါသည်။

မေး။ ပညတ်အပြားကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)မူလပညတ် (၂)အနုပညတ် (၃)အနုပ္ပန္နပညတ် (၄)သမ္ပတ္တပညတ် (၅)ပဒေသပညတ် (၆)သာဓာရဏပညတ် (၇)အသာဓာရဏပညတ် (၈)ဧကတောပညတ် (၉)ဥဘတောပညတ် ဟူ၍ ပညတ်အပြား ကိုးပါးရှိပါသည်။

မေး။ အဘယ်ပညတ်မျိုးကို အနုပ္ပန္နပညတ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အပြစ်မပေါ်မီ ပညတ်အပ်သောပညတ်သည် အနုပ္ပန္နပညတ်မည် ၏။ ၎င်းအနုပ္ပန္နပညတ်သည် ဂရုဓမ္မရစ်ပါးကို လက်ခံသည်၏အစွမ်း အားဖြင့် ဘိက္ခုနီမတို့အတွက်သာ လာ၏။ အခြားသော သိက္ခာပုဒ်၌ မရှိပါ။

မေး။ ပဒေသပညတ်အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ဝိနည်းရိုရ်လျှင် ငါးယောက်မြောက်ရှိသော ဂိုဏ်းဖြင့် ရဟန်းခံ
ခွင့်ပြုခြင်း၊ (၂)အထပ်ထပ်သော ဘိနပ်စီးခွင့် ပြုခြင်း၊ (၃)အမြဲရေချိုးခွင့်
ပြုခြင်း၊ (၄)သားရေအခင်း သုံးစွဲခွင့် ပြုခြင်း၊ ဟူ၍ ပဒေသပညတ်လေးမျိုး
ရှိပါသည်။

(မှတ်ချက်) ဤပညတ်များသည် မဇ္ဈိမဒေသများ၌သာ အာပတ်သင့်ပါ
သည်။

မေး။ အာပတ်သင့်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်အပြားကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)ကာယသမုဋ္ဌာန်၊ (၂)ဝါစာသမုဋ္ဌာန်၊ (၃)ကာယ+ဝါစာသမုဋ္ဌာန်၊
(၄)ကာယ+စိတ္တသမုဋ္ဌာန်၊ (၅)ဝါစာ+စိတ္တသမုဋ္ဌာန်၊ (၆)ကာယ+ဝါစာ+
စိတ္တသမုဋ္ဌာန် အားဖြင့် ခြောက်ပါးရှိပါသည်။

မေး။ သမုဋ္ဌာန်(၆)ပါးကို သစိတ္တက၊ အစိတ္တကအားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ရှေ့သမုဋ္ဌာန်သုံးပါးသည် အစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်၏၊ နောက်သမုဋ္ဌာန်
သုံးပါးသည် သစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ဖြစ်၏။

မေး။ အာပတ်တို့ကို သမုဋ္ဌာန်တို့ဖြင့် ခွဲခြားသတ်မှတ်ပြပါ။

ဖြေ။ အာပတ်တို့သည် (၁)ဧကသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၂)ဒွိသမုဋ္ဌာန်
ရှိသောအာပတ်၊ (၃)တိသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၄)စတုသမုဋ္ဌာန်
ရှိသောအာပတ်၊ (၅)ဆသမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်ဟူ၍ ငါးမျိုး ရှိပါသည်။

ထိုတွင် ဧကသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်ဟူသည် စတုတ္ထသမုဋ္ဌာန်
ကြောင့်၎င်း၊ ပဉ္စမသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၎င်း၊ ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၎င်း၊
ဖြစ်ပါသည်။ အခြား သမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့် မဖြစ်ပါ။

ဒွိသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်ဟူသည်။ ပဌမ၊ စတုတ္ထသမုဋ္ဌာန်
ကြောင့်၎င်း၊ ဒုတိယ၊ ပဉ္စမသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၎င်း၊ တတိယ၊ ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်

၄၆

ကြောင့်၎င်း၊ စတုတ္ထ၊ ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၎င်း၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်
ကြောင့်၎င်း၊ ဖြစ်ပါသည်။

တိသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်ဟူသည် ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ
သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၎င်း၊ စတုတ္ထ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်၎င်း၊ ဖြစ်ပါ
သည်။

စတုသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်ဟူသည် ပထမ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ဆဋ္ဌ
သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်၎င်း၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ ပဉ္စမ၊ ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်၎င်း
ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် သမုဋ္ဌာန်အပြားကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ပထမပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၂)အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာန်
ရှိသောအာပတ်၊ (၃)သမ္ဘူရိတ္တသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၄)သမနု
ဘာသနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၅)ကထိနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊
(၆)ဓဋ္ဌကလောမသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၇)ပဒသောဓမ္မသမုဋ္ဌာန်
ရှိသောအာပတ်၊ (၈)အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၉)ထေယျသတ္တ
သမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၁၀)ဓမ္မဒေသနာသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊
(၁၁)ဘူတာရောစနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၁၂)စောရီဝုဋ္ဌာပန
သမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊ (၁၃)အနုနုညာတသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်၊
အားဖြင့် (၁၃)ပါးရှိပါသည်။

မေး။ သမုဋ္ဌာန်(၁၃)ပါးတို့၏ အဓိပ္ပါယ်အကျယ်ကို ရေးခဲပါ။

ဖြေ။ (၁)ကာယစိတ္တကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် ပထမပါရာဇိကသမု
ဋ္ဌာန် ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၂)သမိတ္တကသမုဋ္ဌာန်သုံးပါးကြောင့် ဖြစ်သောအာပတ်သည် အဒိန္နာ

ဒါနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၃)သမုဋ္ဌာန်(၆)ပါးတို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် သဉ္စရိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၄)ခြောက်ခုမြောက်သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သာ ဖြစ်သောအာပတ်သည် သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၅)တတိယ၊ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် ကထိနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၆)ပထမ၊စတုတ္ထသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် ဓဋ္ဌကလောမသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၇)ဒုတိယ၊ပဉ္စသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် ပဒသောဓမ္မသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၈)ပထမ၊တတိယ၊စတုတ္ထ၊ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် အဒ္ဓါနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၉)စတုတ္ထ၊ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် ထေယျသတ္တသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၁၀)ပဉ္စသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သာ ဖြစ်သောအာပတ်သည် ဓမ္မဒေသနာသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၁၁)အစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်သုံးပါးတို့ကြောင့် ဖြစ်သောအာပတ်သည် ဘူတာရောစနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၁၂)ပဉ္စမ၊ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် စောရီဂုဋ္ဌာပနသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

(၁၃)ဒုတိယ၊တတိယ၊ပဉ္စမ၊ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန်တို့ကြောင့်ဖြစ်သောအာပတ်သည် အနနုညာတသမုဋ္ဌာန်ရှိသောအာပတ်မည်၏။

၄၈

မေး။ အာပတ်တို့ကို ကိရိယာအပြားအားဖြင့် ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)မပြုသင့်သည်ကို ပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော ကိရိယာအာပတ်၊
 (၂)ပြုသင့်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်သော အကိရိယာအာပတ်၊
 (၃)မပြုသင့်သည်ကိုပြုခြင်း၊ ပြုသင့်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်သော ကိရိယာကိရိယာအာပတ်၊
 (၄)ရံခါ မပြုသင့်သည်ကိုပြုခြင်း၊ ရံခါ ပြုသင့်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်သော “ သိယာ ကိရိယာ၊ သိယာ အကိရိယာအာပတ်၊
 (၅)ရံခါ မပြုသင့်သည်ကို ပြုခြင်း၊ ရံခါ မပြုသင့်သည်ကိုပြု၍ ပြုသင့်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်သော “သိယာ ကိရိယာ+ သိယာ ကိရိယာ ကိရိယာအာပတ်ဟူ၍ ငါးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ကိရိယာစသည်တို့ကြောင့် ဖြစ်သောအာပတ်တို့ကို သရုပ်ထုတ်၍ ထင်ရှားအောင် ရေးပါ။

ဖြေ။ (၁)မြေတူးခြင်းစသည်တို့၌ကဲ့သို့ ကာယဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ဝါစာဖြင့် ဖြစ်စေ ကျူးလွန်၍ သင့်သောအာပတ်သည် “ကိရိယာသမုဋ္ဌာန်ရှိသော” အာပတ်မည်၏။
 (၂) ပထမကထိနအာပတ်ကဲ့သို့ ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် ပြုသင့်သည်ကို မပြုသောကြောင့်သင့်သောအာပတ်သည် “အကိရိယာသမုဋ္ဌာန်”ရှိသော အာပတ်မည်၏။
 (၃) ဆွေမျိုးမတော်သော ဘိက္ခုနီမလက်မှ သင်္ကန်းကိုခံယူခြင်းကြောင့် သင့်သောအာပတ်ကဲ့သို့ မပြုသင့်သည်ကိုပြု ; ပြုသင့်သည်ကို မပြုသောကြောင့် သင့်သောအာပတ်တို့သည် “ကိရိယာကိရိယာသမုဋ္ဌာန်” ရှိသော အာပတ်မည်၏။

(၄) ရွှေငွေကိုခံယူခြင်းကြောင့် သင့်သောအာပတ်ကဲ့သို့ ရံခါ မပြုသင့်သည်ကိုပြု၊ ရံခါ ပြုသင့်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် သင့်သောအာပတ်သည် “သိယာ ကိရိယ ,သိယာ အကိရိယ ”သမုဋ္ဌာန်ကြောင့် သင့်သောအာပတ်မည်၏။

(၅) ကုဋိကာရအာပတ်ကဲ့သို့ သင့်ရောက်သောအာပတ်သည် “ သိယာ ကိရိယ, သိယာ ကိရိယာကိရိယ”သမုဋ္ဌာန်ကြောင့် သင့်သော အာပတ်မည်၏။

မေး။ အာပတ်တို့ကို သညာအားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ (၁)လွန်ကျူးလိုသောသညာမရှိလျှင် အာပတ်သင့်ခြင်းမှ လွတ်မြောက်နိုင်သော သညာဝိမောက္ခအာပတ်၊

(၂)လွန်ကျူးလိုသော သညာမရှိသော်လည်း အာပတ်မှလွတ်မြောက်ခြင်းမရှိသော နော သညာဝိမောက္ခအာပတ်ဟူ၍ ၂မျိုးရှိ၏။

မေး။ အာပတ်အားလုံးတို့ကို စိတ်အားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ (၁)သမိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သာ ဖြစ်သော သမိတ္တကအာပတ် (၂)အမိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သော်၎င်း၊ သမိတ္တကနှင့်ရောသော သမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သော်၎င်း၊ ဖြစ်သော အမိတ္တကအာပတ် ဟူ၍ စိတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ အာပတ်တို့ကို အပြစ်(ဝစ္စ)အားဖြင့် ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ အာပတ်တို့သည် (၁)သမိတ္တကပက္ခန္ဓ အကုသိုလ်စိတ်ကြောင့်သာ သင့်သော လောကဝစ္စအာပတ်၊ (၂)ပညတ်တော်ကြောင့် သင့်ရောက်

၅၀

သော ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇာအာပတ်ဟူ၍ (၂)မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ဤပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝတ္ထု၊ ပညတ်
အနုပညတ်တို့ကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ နိဒါန်း = ဝေသာလီပြည်
 ပုဂ္ဂိုလ် = ရှင်သုဒ္ဓိန်
 ဝတ္ထု = မေထုန်ကျေးလွန်မျှ
 မူလပညတ် = မေထုန် ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ
 အနုပညတ် = (၁)သိက္ခာ အပဇ္ဇာယ (၂)အန္တမသော
 တိရစ္ဆာဂတာယပိ။

မေး။ အနုပညတ်အပြားကို ပုံစံများနှင့်တကွ ရေး၍၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌
လာသောအနုပညတ်အမျိုးအစားကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အနုပညတ်သည် (၁)အညဝါဒကသိက္ခာပုဒ်စသည်တို့၌ကဲ့သို့
 အာပတ်သင့်အောင်ပြုသော “အာပတ္တိကရ အနုပညတ်”၊
 (၂)အညတြ သုပိနန္တာ စသည်ကဲ့သို့ အာပတ်မသင့်အောင်ပြုသော
 “အနာပတ္တိကရ” အနုပညတ်၊
 (၃)အဒိန္နာဒါန(ဒုတိယပါရာဇိက)စသည်တို့၌ကဲ့သို့ အာပတ်ကို ခိုင်မြဲ
 အောင် ထောက်ပံ့တတ်သော “အာပတ္တိဥပထမ္ဘကရ” အနုပညတ်၊
 ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပါသည်။

ဤသိက္ခာပုဒ်၌လာသော အနုပညတ်သည် အာပတ္တိဥပထမ္ဘကရ
အနုပညတ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ သိက္ခာပုဒ်တော်တို့တွင် စေခိုင်းခြင်းကြောင့် အာပတ်မသင့်သော

အနာဏတ္တိကသိက္ခာပုဒ်တော်များရှိရာ မး ဘဝသောအရာကို စေခိုင်းရာ၌ အာပတ်မသင့်တော့ဟု မှတ်ထိုက်ပါသလော။

ဖြေ။ မအပ်သောအရာကို စေခိုင်းလျှင် အကပ္ပိယသမာဒါနဒုက္ခဒ်အာပတ်မှ မလွတ်ပါ။

မေး။ မေထုန်မှီဝဲရာ၌ မင်္ဂါပုံပန်းသဏ္ဌာန်အားဖြင့် အာပတ်ဆုံးဖြတ်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)အသက်ရှင်ဆဲခန္ဓာကိုယ်ဝယ် နိမိတ်သဏ္ဌာန်မျှသာ ကျန်လောက်အောင် ဖြတ်ထားသောမဂ်၌ မှီဝဲလိုစိတ်ဖြင့် မိမိ၏အင်္ဂါဇာတ်၌ ပေါက်သော ကာယပသာဒမပျက်သေးသော အဖု၊ ကြွက်နို့စသည်ကို သွင်းလျှင် ပါရာဇိကအာပတ်သင့်၏။

(၂)ကာယပသာဒပျက်ပြီးသော အဖု , အမွေးကို သွင်းလျှင် ဒုက္ခဒ်အာပတ်သင့်၏။

(၃)နိမိတ်ပုံသဏ္ဌာန် မကြွင်းကျန်လောက်အောင် ခွဲထုတ်အပ်ပြီးသော မင်္ဂါရာ၌ကား “အနာ(အမာ)၌သွင်းယူရသောကြောင့် ထုလွှစွည်းအာပတ်သင့်၏။

မေး။ ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်အာပတ်မသင့်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ (၁)မသိသောရဟန်း၊ (၂)မသာယာသောရဟန်း၊ (၃)ရူးသောရဟန်း၊ (၄)ဘီလူးအပူးခံရသောရဟန်း၊ (၅)ဒုက္ခဝေဒနာပြင်းစွာနှိပ်စက်ခံရသောရဟန်း၊ (၆)အာဒိကမ္မိကရဟန်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

၂၁

မေး။ အဘယ် ရဟန်းမျိုးကို “မသိသောရဟန်း” ဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ အိပ်ပျော်ခြင်းသို့ရောက်သောကြောင့် သူတစ်ပါးတို့ပြုသောလုလှူကို မသိသောရဟန်းသည် “မသိသော(အဇာနိတ္တ)ရဟန်း”မည်၏။

မေး။ အဘယ်ရဟန်းမျိုးကို မသာယာသောရဟန်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သိပ်သိသော်လည်း မသာယာသောရဟန်းကို “မသာယာသော (အသာဒိယန္တ)ရဟန်း”ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ရဟန်းမျိုးကို ရူးသော(ဥဗ္ဗတ္တဏ)ရဟန်းဟုခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သည်းချေဖျက်သဖြင့် ဆေးကု၍မရနိုင်လောက်အောင် ရူးသော ရဟန်းကို “ဥဗ္ဗတ္တက=ရူးသောရဟန်း”ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ရဟန်းမျိုးကို စိတ်ပြန့်လွင့်သော(ခိတ္တစိတ္တ)ရဟန်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဘီလူးဖမ်းစားသဖြင့် စိတ်ပြန့်လွင့်သောရဟန်းကို “စိတ်ပြန့်လွင့်သော(ခိတ္တစိတ္တ)ရဟန်း”ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ဥဗ္ဗတ္တက ,ခိတ္တစိတ္တရဟန်းတို့ကို အရူးဟုတ်/မဟုတ် အဘယ်အတိုင်းဖြင့် သိအပ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ မီးနှင့်ရွှေ၊ မစင်နှင့် စန္ဒကူးစသည်တို့ကို တစ်ထပ်တည်း မှတ်ထင်သောအားဖြင့် မသိနိုင်ခြင်းကိုသာ “ဥဗ္ဗတ္တက ,ခိတ္တစိတ္တ”ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရပါသည်။

မေး။ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို ဝေဒနဥပုဂ္ဂိုလ်ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပြင်းထန်လွန်ကဲသောဝေဒနာဖြင့် မကျမ္မာသောကြောင့် မည်သည့် အရာကိုမျှမသိသောရဟန်းကို ဝေဒနဥ(ဝေဒနာနှိပ်စက်ခံရသော) ရဟန်း ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)မှီဝဲလိုစိတ်ရှိခြင်း၊ (၂)မိမိ၏မဂ်ဖြင့် သူတစ်ပါး၏ မဂ်သို့ သွင်းခြင်း၊ဟူ၍ အင်္ဂါနှစ်ပါးရှိပါသည်။

မေး။ သမုဋ္ဌာန်စသည်သည် အာပတ်၏အမည်ပါလော၊ သိက္ခာပုဒ်၏ အမည်ပါလော။

ဖြေ။ အာပတ်၏အမည်ဖြစ်ပါသည်။သို့သော် ခေါ်ဝေါ်၍ လွယ်ကူခြင်း အကျိုးငှါ သိက္ခာပုဒ်ကို ခေါင်းတပ်၍ ဆိုရပါသည်။

ပထမပါရာဇိက အဖွင့် ပြီးပါပြီ

ဒုတိယ ပါရာဇိကအဖွင့်

မေး။ ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ ဌံ ဂါမအရကို သတ်မှတ်ပြပါ။

ဖြေ။ အကာအရံရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ လူရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ ဧကကုဋိကစသည်ပြားသော အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့်

လေးလထက်ကျော်အောင်နေပြီးသော ကုန်သည်အပေါင်းကိုပင်
 ရွာဟုခေါ်ပါသည်။
 (မှတ်ချက်) ရွာ နှင့် ရွာ၏ဥပစာကိုချန်ထား၍ ကြွင်းသောအရပ် အားလုံး
 သည် အရည်(တော)မည်ပါသည်။

မေး။ အိမ်(ဃာရ), အိမ်၏ဥပစာ(ဃာရူပစာရ), ရွာ(ဂါမ), ရွာ၏ဥပစာ
 (ဂါမူပစာရ) ဤလေးမျိုးတို့ကို ပိုင်းခြားပြပါ။

ဖြေ။ (၁) တံစက်မြိတ်၏ ရေကျရာအရပ်အတွင်းသည် အိမ်(ဃာရ)
 မည်၏။ (၂) တံခါး၌ ရပ်လျက် ခွက်ဆေးရေကို စွန့်ပစ်သော မာတုဂါမ
 ၏ ရေကျရာအရပ်သည်၎င်း၊ အိမ်၏အတွင်း၌ ရပ်နေသော အမျိုးသမီး
 သည်ပင် ပင်ကိုယ် ခွန်အားဖြင့် အပြင်ဘက်သို့ ပစ်လွှင့်အပ်သော မန်း၊
 စကော ,တံမျက်စည်း၏ ကျရာအရပ်သည်၎င်း၊ အိမ်ရှေ့ဒေါင့်နှစ်ခု
 တို့၌စပ်၍ အလယ်၌ သစ်သားလျှိုသော တံခါးကိုထားပြီး နွားများမဝင်
 နိုင်အောင်ပြုအပ်သော အကာအရံသည်၎င်း၊ အိမ်၏ဥပစာ(ဃာရူပ
 စာရ) မည်၏။

(၃) အစွန်ဆုံးအိမ်၏ ဥပစာ၌ရပ်နေသော ထာမမဇ္ဈိမပုရီသည်
 ပစ်အပ်သော ခဲတစ်ကျအတွင်းအရပ်သည် ဂါမ(ရွာ)မည်၏။

(၄) အထက်ပါ ဂါမအရ ခဲတစ်ကျမှ နောက်ထပ် ခဲတစ်ကျ
 အတွင်းအရပ်သည် ရွာ၏ဥပစာ(ဂါမူပစာရ)မည်၏။

(မှတ်ချက်) ကျပြီးသောခဲ၏ လိမ်သွားရာအရပ်ကို ဂါမ/ဂါမူပစာရ၌
 မသွင်းယူရပါ။ အထက်ပါ ဂါမ/ဂါမူပစာရသည် အကာအရံမရှိသော
 ရွာ၌ တိုင်းတာပုံဖြစ်သည်။

အကာအရံ(ရွာစည်းရိုး)ရှိသောရွာဖြစ်လျှင်။

အကာအရံ(ရွာစည်းရိုး)သည်ပင်လျှင် ဂါမမည်၏။

၎င်းအစောအရံရှိသောစွာ၌ တံခါးခုံနှစ်ခုရှိခဲ့လျှင် အတွင်းဘက်ကျသော တံခါးခုံ၌ တည်သောယောက်ျား၏ ခဲတစ်ကျအတွင်းသည် ဂါမူပစာရမည်၏။

မေး။ ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ ဟုဆိုသောကြောင့် ဃရ/ဃရူပစာရ/ ဂါမူပစာရတို့မှ ခိုးယူလျှင် ပါရာဇိကမကျဟု မှတ်ရပါမည်လော။

ဖြေ။ ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ ဟုသောစကားသည် ဒေသနာတော်မျှသာ ဖြစ်၏။ ဃရ, ဃရူပစာရ, ဂါမူပစာရအရပ်တို့မှ ပါရာဇိကဝတ္ထုကို ခိုးလျှင် ပါရာဇိကအာပတ် သင့်နိုင်သည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အဒိန္နအရ အဘယ် ဥစ္စာမျိုးကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိမှတစ်ပါး အခြားသော လူဇာတ်ရှိသူ၏ ဥစ္စာကို ယူရပါသည်။

မေး။ ထေယျသင်္ခါတံ ၌ ထေနအရ, ထေယျအရတို့ကို ကောက်ပြပါ။

ဖြေ။ ထေနအရ ခိုးသူကို ယူရပါသည်။
ထေယျအရ ခိုးကြောင်းဖြစ်သော စိတ်ကိုယူရပါသည်။

မေး။ ခိုးခြင်း(၂၅)ပါးကို အကျဉ်းချုပ်ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)နာနာဘဏ္ဍပဉ္စက (၂)ဧကဘဏ္ဍပဉ္စက (၃)သာဟတ္ထိကပဉ္စက (၄)ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စက (၅)ထေယျာဝဟာရပဉ္စက ဟူ၍ခိုးခြင်း (၂၅)ပါး ရှိပါသည်။

မေး။ အာဒိယေယျအရ အဘယ်သို့ ယူခြင်းကို ယူရပါသနည်း။

၅၆

ဖြေ။ ခိုးခြင်း(၂၅)ပါးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့်ခိုးယူခြင်းကို အာဒိယေယျ အရယူရပါသည်။

မေး။ ခိုးခြင်း(၂၅)ပါးတို့တွင် နာနာဘဏ္ဍပဉ္စကကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)တရားစွဲ၍ ခိုးယူခြင်း (၂)ဦးခေါင်းစသည်ဖြင့် ဆောင်ယူလာ သောဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း (၃)အပ်နှံထားသော ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်း (၄)ဣ ရိယာပုထ်ကို ဖျက်ဆီး၍ ခိုးယူခြင်း (၅)တည်နေရာမှ ရွှေစေ့၍ ခိုးယူ ခြင်း ဟူ၍ ငါးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ကောဘဏ္ဍပဉ္စကကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ပိုင်ရှင်ရှိသောကျွန်ုပ်တို့ဖြစ်စေ၊ တိရစ္ဆာန်ကိုဖြစ်စေ တရားစွဲ၍ ခိုးခြင်း၊ (၂)ဆောင်ယူသွားစဉ် ခိုးခြင်း၊ (၃)အပ်နှံထားသည်ကို ခိုးခြင်း (၄)ဣရိယာပုထ်ကို ဖျက်ဆီး၍ ခိုးခြင်း၊ (၅)တည်နေရာမှ ရွှေစေ့၍ ခိုးခြင်း ဟူ၍ ငါးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ သာမာတ္တိကပဉ္စကကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ကိုယ်တိုင်ခိုးခြင်း=သာမာတ္တိက၊ (၂)စေ့ခိုင်း၍ ခိုးခြင်း=အာ ဓာတ္တိက၊ (၃)ပစ်လွှင့်၍ခိုးခြင်း=နိဿဂ္ဂိယ၊ (၄)မခိုးမီကပင် ပါရာဇိက အကျိုးကို ပြီးစေတတ်သောခိုးခြင်း=အတ္တသာဓက၊ (၅)ခုရနံကွေပ ခိုးခြင်း ဟူ၍ ငါးမျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ပစ်လွှင့်၍ခိုးခြင်း(နိဿဂ္ဂိယ)၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အခွန်ကောက်ရာအရပ်၊ ကြံစီအပ်သောအရပ်တို့၏ အတွင်း၌

တည်၍ အပြင်ဘက်သို့ ပစ်လွှင့်လျက်ခိုးခြင်းကို နိဿဂ္ဂိယခိုးခြင်း ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ခိုးခြင်းမျိုးကို အတ္တသာဓကခိုးခြင်းမျိုးဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤမည်သောသူ၏ ဥစ္စာကို ခိုးနိုင်သောအခါ ခိုးပါဟု အခြားသူကို စေခိုင်းခြင်းမျိုးသည် “အတ္တသာဓကခိုးခြင်း” ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ ငှားထားသောပစ္စည်းကို ပြန်မပေးလျှင် အဘယ်ခိုးခြင်းဖြင့် ဆုံးဖြတ် ရပါသနည်း။

ဖြေ။ ငှားထားသောပစ္စည်းကို ပြန်မပေးလျှင်၎င်း၊ အစားပေးထိုက်သော ဥစ္စာကို မပေးလျှင်၎င်း၊ ဥစ္စာရှင်၏ ဓုရနိက္ခေပဟုဆိုအပ်သော ခိုးခြင်း မျိုးဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရပါသည်။

မေး။ ပုဗ္ဗပယောဂပဉ္စကငါးမျိုးကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)ပုဗ္ဗပယောဂ (၂)သဟပယောဂ (၃)သံဝိဇာဝဟာရ (၄)သင်္ကေတကမ္မ (၅)နိမိတ္တကမ္မ ဟူ၍ ငါးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ပုဗ္ဗပယောဂခိုးခြင်းမျိုးသည် အဘယ်အခါ၌ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သုတစ်ပေါက်စေခိုင်း၍ ခိုးစေသောအခါမျိုး၌ ပုဗ္ဗပယောဂခိုးခြင်း ကို ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်အခါ၌ သဟပယောဂခိုးခြင်းမျိုးကို ရနိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ တည်နေရာမှရွေ့စေ၍ ခိုးသောအခါ၌၎င်း၊ ခြံစည်းရိုး၊ ၎င်းတိုင်၊ စသည်ကို ပြောင်းရွေ့၍ လယ်မြေစသည်ကို ယူသောအခါမျိုး၌ သဟ

၅၈

ပယောဂခိုးခြင်းကို ရနိုင်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်သို့ခိုးခြင်းကို သံဝိဇာဝဟာရခိုးခြင်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤမည်သောဥစ္စာကို ခိုးကြကုန်စို့ဟု တိုင်ပင်စီစဉ်၍ ခိုးခြင်းကို သံဝိဇာဝဟာရခိုးခြင်းဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ သင်္ကေတကမ္မခိုးခြင်းနှင့် နိမိတ္တကမ္မခိုးခြင်းတို့၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ နံက်ကာလစသော အချိန်ကာလပိုင်းခြားခြင်းဖြင့် အချိန်းအချက် အမှတ်အသားပြု၍ ခိုးခြင်းသည် “သင်္ကေတကမ္မ”မည်၏။

အမှတ်သညာဖြစ်စေခြင်းငှါ မျက်စိမှိတ်ခြင်းစသော အမှတ်အသား ကိုပြု၍ ခိုးစေခြင်းကို “နိမိတ္တကမ္မ”ခိုးခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။

(မှတ်ချက်) အချိန်း,အချက် ,အချိန်ကာလ အတိအကျခိုးမှ ခိုင်းသူမှာ ပါရာဇိကကျ၏၊ ကြိုတင်၍ဖြစ်စေ ,နောက်ကျ၍ဖြစ်စေ ခိုးလျှင် ခိုင်းသူ မှာ မါရာဇိကမကျပါ။

မေး။ ထေယျာဝဟာရအပြားကို ရေးပါ။

ဖြေ။ (၁)ထေယျာဝဟာရ (၂)ပသယာဝဟာရ (၃)ပရိကပ္ပါဝဟာရ (၄)ပဋိစ္ဆာဝဟာရ (၅)ကုသာဝဟာရ ဟူ၍ ငါးမျိုးဖြစ်ပါသည်။

မေး။ အဘယ်ခိုးခြင်းမျိုးကို ထေယျာဝဟာရခိုးခြင်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ သူတစ်ပါး၏ အိမ်အစပ်စသည်ကိုပေါက်ထွင်း၍ မမြင်မီ(ဝါ)အ မြင်မခံဘဲ ပုန်းလျှိုး ကွယ်လျှိုး လုပ်၍ခိုးခြင်းသည်၎င်း၊ မမှန်ကန်သော ကောင်း, ခွက်, ချိန်ခွင်, ငွေ,ပိုက်ဆံစသည်(အလေးအတူ+ပိုက်ဆံအတူ)

စသည်တို့ဖြင့် လှည့်ပတ်၍ခိုးခြင်းသည်၎င်း၊ ထေယျာဝဟာရခိုးခြင်းမည်၏။

မေး။ အဘယ်ခိုးခြင်းမျိုးကို ပဿယာဝဟာရခိုးခြင်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ရွာကိုဖျက်ဆီးတတ်သော ဒါးပြုလူဆိုးတို့ကဲ့သို့ နိုင်ထက်စီးနင်းပြု၍ ယူခြင်းမျိုးသည်၎င်း၊ ရသင့်ရထိုက်သော အခွန်အတုပ်ထက် ပို၍ယူသော အစိုးရအမှုထမ်းတို့ကဲ့သို့ ယူခြင်းမျိုးသည်၎င်း “ပဿယာဝဟာရ” ခိုးခြင်းမည်၏။

မေး။ ပရိကပ္ပါဝဟာရ ၌ ပရိကပ္ပအပြားကို ရေးပါ။

ဖြေ။ ပရိကပ္ပသည် (၁)ဥစ္စာကိုကြံစီသော ဘဏ္ဍပရိကပ္ပ၊ (၂)အရပ်ကို ကြံစီသော ဩကာသပရိကပ္ပဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ ရာဇာနော စောရံ ဂဟေတွာ ၌ ရာဇအရ အဘယ်မင်းကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ ရာဇအရ မိမိသာရမင်းကို ယူရပါသည်။
(မှတ်ချက်) အခြားသောမင်းများသည် သတ်ဖြတ်နှိပ်စက်ခြင်း၊ နောင်ဖွဲ့ခြင်းစသည်တို့ကို ပြုသည်ဖြစ်စေ/မပြုသည်ဖြစ်စေ ထိုမင်းတို့သည် လိုရင်း မဟုတ်ပါ။

မေး။ စောရောသိ၊ ဗာလောသိ၊ မုဇ္ဈောသိ၊ ထေနောသိ ဟူသောစကားတို့ဖြင့် အဘယ်ကိုပြပါသနည်း။

ဖြေ။ စောရောသိ စသောစကားတို့ဖြင့် ကြိမ်းမောင်းပုံအခြင်းအရာ(ပရိဘာနနာကာရ)ကို ပြပါသည်။

၆၀

မေး။ အဒိနာဒါနော နှ့် အဒိနန္ဒအရ အဘယ်မျှဥစ္စာကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ တစ်မတ်သောအကပ္ပိယာဏှာကို၎င်း၊ တစ်မတ်ထိုက်တန်သော ကပ္ပိယ+အကပ္ပိယာဏှာကို၎င်း၊ ယူရပါသည်။

မေး။ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်စသည်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ နိဒါန်း = ရာဇဂြိုဟ်မြို့

ပုဂ္ဂိုလ် = ဓနိယထေရ်

ဝတ္ထု = မိမိသာရမင်း၏ သစ်တော်တို့ကို မပေးဘဲယူခြင်း

အနုပညတ် = ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ

မေး။ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌ ဥစ္စာအားလျော်စွာ အာပတ်အဆုံးအ ဖြတ်ကို ရေးပါ။

ဖြေ။ တစ်ပဲနှင့် တစ်ပဲအောက် ယုတ်လျော့သောဝတ္ထုပစ္စည်းကို ခိုးရာ၌ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

တစ်ပဲအထက် ငါးပဲအောက်ယုတ်လျော့သောဝတ္ထုပစ္စည်းကို ခိုး ရာ၌ ထုလွှပစ္စည်းအာပတ်သင့်ပါသည်။

ငါးပဲကိုဖြစ်စေ၊ ငါးပဲထက်လွန်သောဥစ္စာကိုဖြစ်စေ ခိုးလျှင် ပါရာ ဇိကအာပတ်သင့်၏။

(မှတ်ချက်) အာပတ်ကို ဆုံးဖြတ်သောအခါ ခိုးယူရာကာလ၏အစွမ်း အားဖြင့်၎င်း၊ ခိုးယူရာအရပ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ သုံးစွဲခြင်း၊ ခွက် ပြောင်းခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ယုတ်လျော့ခြင်း၊ မလျော့ခြင်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ တန်ဖိုးကိုကြည့်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်။

<<<<<<<<<<<{}>>>>>>>>>>>>

တဝိယပါဠိစာအုပ်

မေး။ သဒ္ဓိစ္စအရ အဘယ်စေတနာမျိုးကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ သတ္တဝါဟူသော အမှတ်သညာနှင့်တကွ သတ်မည်ဟူသော သေစေလိုသော စေတနာကို ယူရပါသည်။

မေး။ မနုဿဝိဂ္ဂဟအရ အဘယ်ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ ကလလရေကြည်မှစ၍ အသက်ရှင်ဆဲဖြစ်သော လူဇာတ်ရှိသော သူကို ယူရပါသည်။

မေး။ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ အရ ဇီဝိတိန္ဒြေမှကျအောင် ချပုံကို-ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကလလရေကြည်တည်သောအခါ၌ အပူပေးခြင်း၊ နှိပ်နယ်ခြင်း၊ ကိုယ်ဝန်ကျဆေးပေးခြင်းဖြင့်သော်၎င်း၊ ကလလရေကြည်မှနောက်အမြှုပ်၊ သားတစ်စသောအခါ၌၎င်း၊ လုလ္လပယောဂတစ်မျိုးမျိုးဖြင့်သော်၎င်း၊ ဇီဝိတိန္ဒြေမှကျအောင် ချခြင်းကို “ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ” ဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ သူ့အသက်သတ်ခြင်းနှင့်စပ်၍ ပါဏ၊ ပါဏာတိပါတ၊ ပါဏာတိပါတီ၊ အရတို့ကို ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ပါဏအရ=ပညတ်အားဖြင့်သတ္တဝါကိုရပါသည်။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကို ရပါသည်။

ပါဏာတိပါတအရ=ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဖြတ်တတ်သော ကာယပယောဂ+ဝစီပယောဂကို ဖြစ်စေကြောင်း စေတနာကို ရပါသည်။

ပါဏာတိပါတီအရ= ထို ဝကေစေတနာနှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရပါသည်။

မေး။ ပါဏာတိပါတ၏ ပယောဂတို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)သာဟတ္ထိကပယောဂ (၂)နိဿဂ္ဂိယပယောဂ (၃)အာဏတ္ထိက ပယောဂ (၄)ထာဝရပယောဂ (၅)ဝိဇ္ဇာမယပယောဂ (၆)ဣဒ္ဓိမယ ပယောဂ ဟူ၍ ပါဏာတိပါတပယောဂ(၆)မျိုးရှိပါသည်။

မေး။ သာဟတ္ထိကပယောဂ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကိုယ်တိုင်သတ်သောသူ၏ ကာယဖြင့်သော်၎င်း၊ ကာယနှင့်စပ်သော ဝတ္ထုဖြင့်သော်၎င်း၊ ပုတ်ခတ်ခြင်းသည် “သာဟတ္ထိကပယောဂ” မည်၏။

မေး။ နိဿဂ္ဂိယပယောဂ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ အဝေး၌ရှိနေသူကို သေစေလို၍ ကာယဖြင့်သော်၎င်း၊ ကာယနှင့် စပ်သောဝတ္ထုဖြင့်သော်၎င်း၊ မြား၊ လှံ၊ ကျောက်ခဲစသည်တို့ကို ပစ်လွှင့် ခြင်းသည် နိဿဂ္ဂိယပယောဂမည်၏။

မေး။ တစ်စုံတစ်ယောက်ကို သေစေလို၍ရိုက်နှက်ရာ၌ ချက်ချင်းမသေဘဲ အချိန်ကြာမှ သေခဲ့လျှင် ပါရာဇိကကျနိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ချက်ချင်းသေသည်ဖြစ်စေ၊ နောင်အခါမှ ထိုရောဂါဖြစ်ပွားသော သည်ဖြစ်စေ ရိုက်နှက်ကာမျှ၌ ပါရာဇိကကျ၏။

မေး။ ထာဝရပယောဂ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရေးပါ။

၆၄

ဖြေ။ ရွှေ့ပြောင်း၍မရနိုင်သောဝတ္ထုဖြင့် သေစေလို၍ တွင်းတူးခြင်း၊ မှီစရာကို စိမ့်ထားခြင်း၊ ဒါး၊ သံလျှက်စသည်ကို အနီး၌ချထားခြင်း၊ ရေတွင်း၊ ရေကန်စသည်တို့၌ အဆိပ်ခပ်ခြင်း၊ ရုပ်အဆင်းကို အနီးသို့ဆောင်ခြင်း၊ စသောလုလွှပယောဂသည် “ထာဝရပယောဂ”မည်၏။

မေး။ သတ္တဟာရကံ ဝါသ ပရိယေသေယျ ဟူသောပါဠိဖြင့် အဘယ်ကိုပြပါသနည်း။ ရေး၍ ပရိယေသေယျ၏ အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ သတ္တဟာရကံ ဝါသ ပရိယေသေယျ ဟူသောပါဠိဖြင့် ထာဝရပယောဂကို ပြပါသည်။

အသုံးပြုလိုသောအခါ ရနိုင်အောင် ရှာမှီး၍ အနီး၌ချထားခြင်းကို “ပရိယေသေယျ”ဟုခေါ်ပါသည်။ ရှာမှီးရုံမျှကို ပရိယေသေယျ ဟု မမှတ်ရပါ။ (မှတ်ချက်) လက်နက်ရှာမှီးရုံမျှဖြင့် ပါရာဇိက မကျနိုင်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

မေး။ မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျ အရ ချီးမွမ်းပုံကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ နျုတ်ဖြင့်သော်၎င်း၊ ထန်းရွက်(စာရွက်)စသည်တို့၌ ရေး၍သော်၎င်း “ဤပုံ ဤနည်းဖြင့် သေသောသူသည် ဥစ္စာရနိုင်၏ ” စသောနည်းဖြင့် သေခြင်း၌ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ထင်ရှားအောင်ပြ၍ ချီးမွမ်းပါသည်။

မေး။ ဒုတိယပါရာဇိကနှင့်တတိယပါရာဇိကတို့၌ ပရိယာယ်ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ ပြုလုပ်လျှင် ပါရာဇိကအာပတ်မှ လွတ်မြောက်နိုင်ပါသလော။

ဖြေ။ ဒုတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌ အာဒိယေယျဟု ဟောတော်မူသောကြောင့် ပရိယာယ်ဖြင့် သွယ်ဝိုက်၍ပြောလျှင် ပါရာဇိကမကျနိုင်။

တတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌ သံဝဏ္ဏေယျဟု ဟောတော်မူသော
ကြောင့် ပရိယာယ်ဖြင့်သွယ်ဝိုက်၍ ပြောလျှင်လည်း ပါရာဇိကကျနိုင်၏

မေး။ မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျ ပါ၌ဖြင့် အဘယ်ကိုညွှန်ပြပါသနည်း။
၎င်းပါ၌၏ အဓိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျပါ၌ဖြင့် အာဏတ္တိပယောဂကို ပြပါ
သည်။ “ဒါးလက်နက်ကို ဆောင်ပါ” စသောနည်းဖြင့် သေဘိုရန်
နည်းလမ်းကို ယူစေခြင်းကို “မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျ”ဟု ဆိုလို
ပါသည်။

မေး။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ချီးမွမ်းပုံ အခြင်းအရာပြ(သံဝဏ္ဏနာကာရ)ပါဠိကို
ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ကံ တုယိုမိနာ ပါပကေန ဒုဇ္ဈိဝိတေန မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျောတိ
ဟူသောပါဠိဖြစ်ပါသည်။

မေး။ ဣတိစိတ္တမနော ဟူသောပါဠိ၌ စိတ္တအရနှင့် မနအရ တူသလော/
ထူးသလော၊ တူခဲ့လျှင် အဘယ်အကျိုးငှါ မနသဒ္ဓါကိုထည့်ဆိုရပါသနည်း။

ဖြေ။ စိတ္တအရနှင့် မနအရ တူပါသည်။ စိတ္တသဒ္ဓါ၏အနက်ကို
ထင်ရှားပြခြင်းအကျိုးငှါ မနသဒ္ဓါကို ထပ်ဆိုရပါသည်။

မေး။ စိတ္တသင်္ကပ္ပေါ ဌိ သင်္ကပ္ပအရ ဝိတက်ကို ယူရပါသလော။

ဖြေ။ သင်္ကပ္ပအရ ဝိတက်ကိုမယူရပါ။ သံဝိဒဟနသာမညကို ယူရပါသည်
၎င်းသံဝိဒဟနဟူသော သင်္ကပ္ပအရ သညာ+စေတနာ+အဓိပ္ပါယ် သုံးမျိုး
ကို ယူရပါသည်။

၆၆

မေး။ အပျင်းထူလျက် အသက်(၁၀၀)ရှည်ရတာထက် ဝိရိယရှိပြီး တစ်ရက် နေရတာက သာ၍မြတ်၏ဟု တရားဟောလျှင် သေခြင်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းရာ ရောက်ပါသလော။

ဖြေ။ ဣတိစိတ္တမနော စိတ္တသင်္ကပ္ပေါ ဟူသောပါဠိဖြင့် သေစေလိုမျှမပါဘဲ အပျင်းထူလျက် အသက်(၁၀၀)ရှည်ရတာထက် ဝိရိယရှိပြီး တစ်ရက် နေရတာက သာ၍မြတ်၏ဟု တရားဟောလျှင် သေခြင်း၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ချီးမွမ်းရာမရောက်ဟု ဆိုရပါသည်။

မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျ၊ မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျ ဟူသော ဒုတိယပါဠိဖြင့် နိဂုံးစကားကို ပြပါသည်။

မေး။ တတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်းစသည်ကို ညွှန်ပြပါ။

ဖြေ။ နိဒါန်း = ဝေသာလီပြည်
ပုဂ္ဂိုလ် = ဝေသာလီပြည်သား ရဟန်းမျိုး
ဝတ္ထု = အချင်းချင်း ဇီဝိတိန္ဒြေမှ ချမှ
အနုပညတ် = မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ

မေး။ တတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်တော်အရ အာပတ်မသင့်သောရဟန်းတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)စေတနာမပါဘဲ သေစေသောရဟန်း၊ (၂)မသိသောရဟန်း၊ (၃)သေစေလိုမျှ မရှိသောရဟန်း၊ (၄)ဥမ္မတ္တကရဟန်းစသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

မေး။ စေတနာမပါဘဲ သေစေသော(အသဉ္စိစ္စ)ရဟန်းဟူသည် အဘယ်ရဟန်းမျိုးဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤလုလွပ်ယောဂဖြင့် ဤသူကို သေစေအံ့ဟု စေတနာမပါဘဲပြုမိသော ရဟန်းကို အသဉ္စိစ္စရဟန်းဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး။ မသိသော(အဇာနတ္တ)ရဟန်းဟူသည် အဘယ်ရဟန်းမျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ဤအရာဝတ္ထုဖြင့် သေလိမ့်မည်ဟုမသိဘဲ လုလွပ်ပြုမိသောရဟန်းကို အဇာနတ္တရဟန်းဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ တတိယပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါတို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)လူဇာတ်ရှိခြင်း (၂)သတ္တဝါဟုအမှတ်ရှိခြင်း (၃)သတ်လို(သေစေလို)သောစိတ်ရှိခြင်း (၄)လုလွပ်ပြုခြင်း (၅)ထိုလုလွပ်ကြောင့် သေခြင်း ဟူ၍ အင်္ဂါငါးပါးရှိပါသည်။

တတိယပါရာဇိကအပ္ပင် ပြီးပါပြီ

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

စတုတ္ထပါရာဇိက

အပ္ပင်

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

မေး။ အနဘိဇာနံအရ အဘယ်သို့မသိခြင်းကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်(မရှိ)သောကြောင့် မသိခြင်းကို အနဘိဇာနံအရ ယူရပါသည်။

၆၈

မေး။ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မံ နှိ ဥတ္တရိမနဿအရ၊ မနဿ ဓမ္မအရ၊ ဥတ္တရိ
မနဿ ဓမ္မအရတို့ကို အသီးသီးခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ။ ဥတ္တရိ မနဿအရ= ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရ၏။
မနဿ ဓမ္မအရ= သာမန်လူတို့၏ ကုသလကမ္မပထတရား(၁၀)ပါးကို
ရပါသည်။

ဥတ္တရိမနဿ ဓမ္မအရ= ဈာန် မဂ် ဖိုလ်တရားတို့ကို ရပါသည်။

မေး။ အတ္တုပနာယိကံအရ မိမိ၌ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားကို ဆောင်ပုံကို၎င်း၊
မိမိကိုယ်ကို ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၌ ဆောင်ပုံကို၎င်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ “ငါ၌ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားရှိ၏”ဟု ပြောဆိုခြင်းသည် မိမိ၌ ဈာန်မဂ်
ဖိုလ်တရားကို ဆောင်သည်မည်၏။

“ငါသည် ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၌ ကောင်းစွာထင်၏”ဟုပြောဆိုခြင်း
သည် မိမိကိုယ်ကို ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရား၌ ဆောင်သည်မည်၏။

မေး။ အလမရိယဉာဏဒဿနံ ပါဠိ၌ ဉာဏနှင့်ဒဿနတို့ကို ကောက်ပြ၍
ဉာဏဒဿနမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဉာဏနှင့်ဒဿနအရ=မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာနှင့်ယှဉ်သော ပညာ
ကို ရပါသည်။

ထိုပညာသည် သိတတ်သောကြောင့် ဉာဏမည်၏။ မျက်စိဖြင့်
မြင်ရသကဲ့သို့ တရားတော်ကို မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့် မြင်တတ်
သောကြောင့် ဒဿနမည်၏။

မေး။ သမုဒါစရေယျပါဠိ၌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အဘယ်ကဲ့သို့ ပြောကြား
သည်ကို ယူရပါသနည်း။

ဖြေ။ နားလည်နိုင်လောက်သော လူဇာတ်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား ကိုယ်ဖြင့်
 ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးဖြင့်ဖြစ်စေ ဥတ္တရိမနဿဓမ္မ
 ကို ပြောကြားခြင်းကို ယူရပါသည်။

မေး။ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပြောဆိုပုံအခြင်းအရာ(သမုဒါစရဏာကာရ)ပြ ပါဠိ
 ကိုရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဣတိ ဇာနာမိ ဣတိ ပဿာမိ ဖြစ်ပါသည်။
 (မှတ်ချက်) တတိယပါရာဇိက၌သာ ပရိယာယ်ဖြင့် အာပတ်သင့်နိုင်၏။
 ဒုတိယ+ စတုတ္ထပါရာဇိကတို့၌ ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောလျှင် အာပတ်မသင့်။

မေး။ တတော အပရေန သမယေန ဟုဆိုသဖြင့် ဣန္ဒြိယဗိုလ်တရားကို
 ပြောကြားပြီး နောင်အခါမှ ပါရာဇိကကျသည်ဟု မှတ်ရမည်လော။

ဖြေ။ တတော အပရေန သမယေန ဟူသောပါဠိသည် အာပတ်ကို ဝန်ခံ
 ရာ အခါကို ပြသောစကားဖြစ်ပါသည်။ ပါရာဇိကအာပတ်သည်ကား
 ပြောဆဲခဏကပင် သင့်ပါသည်။

မေး။ ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခော ဟုဆိုသဖြင့် ပါရာဇိကကျပြီးသောသူသည် ရဟန်း
 အဖြစ်၌ဆက်လက်နေလျှင် စင်ကြယ်နိုင်သေး၍ ဝိသုဒ္ဓိဟုဆိုပါသလော
 အဘယ်သို့လျှင် ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း။

ဖြေ။ ပါရာဇိကကျပြီးသောသူသည် ရဟန်းအဖြစ်၌ ဆက်လက်နေလျှင်
 ဣန္ဒြိယသည်တို့ကို မရနိုင်သောကြောင့် ပါရာဇိကကျသူ၏ ရဟန်းအဖြစ်
 သည် ဝိသုဒ္ဓိမဖြစ်နိုင်။

လူအဖြစ်၊ သာမဏေအဖြစ်၌ တည်၍ ဒါန စသည်တို့ဖြင့် နတ်ရွာ

သုဂတိကို၎င်း၊ ဣန်မဂ်ဖိုလ်တို့ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို၎င်း၊ ရနိုင်သောကြော၊
ပါရာဇိကကျသု၏ လူအဖြစ်၊ သာမဏေအဖြစ်သည် ဝိသုဒ္ဓိမည်၏။

မေး။ တုစ္ဆံ မုသာ ဝိလပိန္နိန္ဒ တုစ္ဆန္တံ မုသာအထူးကို ရေးပါ။

ဖြေ။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကင်းသောကြောင့် တုစ္ဆံမည်၏။
လိမ်လည်လိုသောကြောင့် မုသာမည်၏။

မေး။ အညတြ အဓိမာနာ ဌ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိမာနဖြစ်တတ်ပါသ
နည်း၊ ရေး၍၊ အဓိမာန၏အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ လက္ခဏာရေးသုံးပါးသို့တင်၍ သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်ဆင်ခြင်
သော အာရဒ္ဓဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်အား အဓိမာနဖြစ်တတ်ပါသည်။
မရအပ်၊ မရောက်အပ်သေးသော ဣန်မဂ်ဖိုလ်တရားကို ရပြီး
ရောက်ပြီဟု မှတ်ထင်ခြင်းကို အဓိမာနဟုခေါ်ပါသည်။

မေး။ စတုတ္ထပါရာဇိက၏ နိဒါန်းစသည်ကို ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ နိဒါန်း = ဝေသာလီပြည်
ပုဂ္ဂိုလ် = ဝဂ္ဂုဒါဖြစ်ကမ်းနား၌ နေကုန်သော ရဟန်းများ
ဝတ္ထု = ထိုရဟန်းတို့၏ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောကြားခြင်း
အနုပညတ် = အညတြ အဓိမာနာ

မေး။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောကြားရာ၌ အာပတ်သင့်ပုံ အဆုံးအဖြတ်ကို
ရေးခဲ့ပါ။

ဖြေ။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောကြားရာ၌ နားထောင်သူသည် လူဇာတ်ရှိ

၍ ပြောပြီးလျှင်ပြီးခြင်း သိရှိနားလည်ပါက ပြောသူမှာ ပါရာဇိက ကျပါသည်။ နားထောင်သူက မသိနားမလည်လျှင် ထုလွှဲစွည်းအာပတ် သင့်၏။

ပရိယာယ်ဖြင့် ပြောသည်ကို သိရှိနားလည်လျှင် ထုလွှဲစွည်းအာပတ်
သင့်ပါသည်။ နားမလည်လျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

မေး။ စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်အရ ၊ အာပတ်မသင့်နိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့
ကို ထုတ်ပြပါ။

အဖြေ (၁)အဓိမာနဖြင့် ပြောကြားသောရဟန်း (၂)ကြွားဝါလိုခြင်း မရှိဘဲ ပြောကြားသောရဟန်း (၃)ဥမ္မတ္တကရဟန်းစသည်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဧမး။ စတုတ္ထပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါတို့ကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)မိမိ၌ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ မရှိခြင်း၊

(၂) ယုတ်မာသောအလိုဆိုးဖြင့် ပြောကြားခြင်း၊

(၃) သူတစ်ပါးကို မရည်ညွှန်းခြင်း၊

(၄) နားထောင်သူသည် လူဇာတ်ရှိခြင်း၊

(၅)ပြောဆဲခဏ၌ သိရှိနားလည်ခြင်း အားဖြင့် အင်္ဂါ(၅)ပါးရှိပါသည်။

အမေး။ ပါရာဇိက(၂၄)ပါးကို ရေတွက်ပြပါ။

ဖြေ။ (၁)အမျိုးသားရဟန်းတို့အား ပညတ်အပ်သော ပါရာဇိကလေးပါး၊

(၂) အမျိုးသမီးရဟန်းတို့အားသာ ပညတ်အပ်သော ပါရာဇိကလေးပါး၊

(၃)ပတ်၊ထေးပက်၊စွာန့်၊ပဉ္စာန့်၊ဒုသံ၊ဥဘောဗျည်းဟူသော အာဗ္ဗ
ပုဂ္ဂိုလ်(၁၁)ယောက်၊

၇၂

- (၄) လူထွက်လို၍ လူဝတ်လဲသောဘိက္ခုနီမ၊
 (၅) အင်္ဂါဇာတ်ရှည်၍ လမ္ဗိခေါ်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
 (၆) ကျောက်ကုန်း နူးညံ့ပျော့ပြောင်းသော မုဒုပိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ်၊
 (၇) သူတစ်ပါး အင်္ဂါဇာတ်ပေါ် ဖိထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ်၊
 (၈) သူတစ်ပါးအင်္ဂါဇာတ်ကို စုပ်သူ အားဖြင့် ပါရာဇိက(၂၄)ပါးဖြစ်ပါသည်။
- (ဆောင်) ရှစ်ပါး ပါရာ၊ ဘဗ္ဗာရောသွပ်။
 လူဝတ်သည့်နီ၊ လမ္ဗိ၊ မုဒု။
 ရှေးရှုထိုင်ခဲ့၊ စုပ်ပြန်ခဲ့၊ (၂၄)ပါရာ။

မေး။ ပါရာဇိက(၂၄)ပါးတို့တွင် အနုလောမပါရာဇိကတို့ကိုရေတွက်ပြပါ။
 ဖြေ။ (၁) လမ္ဗိပုဂ္ဂိုလ် (၂) မုဒုပိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ် (၃) သူတစ်ပါး အင်္ဂါဇာတ်ပေါ် တက်ထိုင်သူ (၄) သူတစ်ပါးအင်္ဂါဇာတ်ကို စုပ်သူ ဟူ၍ အနုလောမပါရာဇိက လေးပါးရှိပါသည်။

မေး။ န လဘတိ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိ သံဝါသံ ပါဠိ၌ သံဝါသအရကောက်ပြပါ။
 ဖြေ။ သံဝါသအရ ဥပုသ်စသောသံဃာကို ရပါသည်။

မေး။ ယထာ ပုရေ တထာ ပစ္ဆာပါဠိ၌ ပုရေအရ ပစ္ဆာအရတို့ကို ရေးပါ။
 ဖြေ။ ပုရေအရ = လူဖြစ်ရာအခါနှင့် သာမဏေဖြစ်ရာအခါကို ရပါသည်။
 ပစ္ဆာအရ = ပါရာဇိကကျပြီးရာအခါကို ရပါသည်။

ပထမငယ်တန်း ဆိုင်ရာ ကခါနီတိပြီး၏